♊ ročník 15
ijar 5776
květen/červen 2016
www.maskil.cz

9

המשכיל maskil

Z obsahu

Živá vzpomínka na 30. léta – rozhovor s Danielem Kolským 4

Vzpomínka na spisovatele Aharona Megeda 6

Svědectví jihočeských náhrobků 12

Inkluze po izraelsku 14

Krátce

Po proslovu pana Vodičky jsme neměli jinou volbu, než zabránit tomu, aby se Terezínská tryzna zvrhla v tribunu, odkud se budou jménem obětí té nejzvrhlejší totality na evropské půdě prezentovat postoje, apelující na nejtemnější rysy lidské povahy, které byly, jsou a budou živnou půdou pro vznik totalitních režimů a jejich udržení.

rabín Karol Efraim Sidon

Co se týče konkrétních jmen, no… nechci těm lidem dávat prostor. Myslím, že je to taková špína, že si ho prostě nezaslouží. A v dnešním světě se bojuje právě o ten marketingový prostor… Obecně řečeno, extrémní pravice se velmi aktivně snaží vytvářet dojem, že Evropa je uprchlickou krizí úplně paralyzovaná. Což není. Víme, že už zvládla jinačí krize a tuhle zvládne taky, pokud budou lidi konzistentní a ochotní spolupracovat. Právě neochotu nebo neschopnost spolupráce považuji za velké riziko.

Daniel Kolský

Nepřijal jsem po váhání pozvání na Pochod dobré vůle, ani na demonstraci vyjadřující nesouhlas s ním. Mám výhrady k jednostrannosti křesťanských sionistů a snažím se výroky a činy izraelských politiků stavět do širšího kontextu. Potřeboval bych je mít lépe doloženy. Svůj vztah k Židům jako občan a jako někdo, kdo snad smí být ještě pokládán za křesťana, jsem od začátku devadesátých let vyjadřoval jinak. Roku 1991 jsme založili Společnost křesťanů a Židů.

Ivan O. Štampach

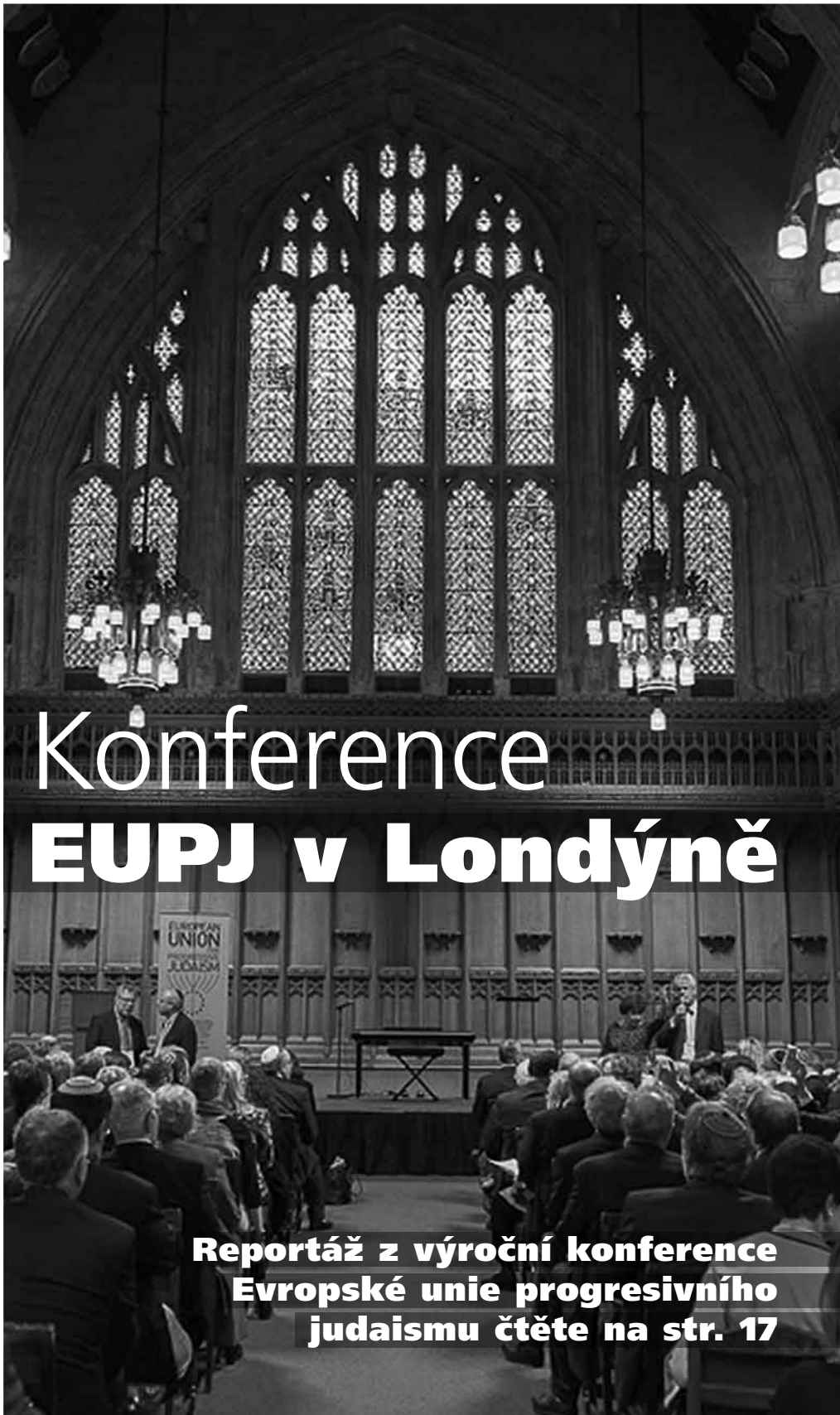

Zahajovací ceremoniál londýnské konference EUPJ proběhl v historických kulisách slavné Guildhall (foto: Dale Lazar) ➤

Konference EUPJ v Londýně

Reportáž z výroční konference Evropské unie progresivního judaismu čtěte na str. 17

úvaha k LaG ba-omer

Zásluhy rabi Akivy chrání národ synů Izraele

Ve středu 25. května večer začíná ***LaG ba-omer***. Tóra nám přikazuje počínaje druhým pesachovým dnem až do svátku Šavuot počítat *omer* čili *snopek* (Lv 23,9-16). *LaG ba-omer* je třiatřicátý (ל = 30, ג = 3, t.j. ל"ג = 33) den počítání *omeru,* který připadá vždy na 18. ijar.

Základem pro tento významný den je text talmudického traktátu ***Jevamot 62b***: „Rabi Akiva měl 12 tisíc párů žáků od Gevatu do Antiprasu (*Antipatris*) a všichni zemřeli v jednom období (*od Pesachu do Šavuot*), protože si vzájemně neprojevovali patřičnou úctu. Země se tak ocitla pustá, bez Tóry, až do doby, kdy rabi Akiva přišel k našim mistrům na jihu a učil je Tóře. Byli to rabi Meir, rabi Jehuda, rabi Josej, rabi Šimon bar Jochaj a rabi Elazar ben Šamua, kteří opět oživili učení Tóry v této době." Výše zmínění rabíni a žáci rabi Akivy nezahynuli. Traktát se zabývá i otázkou, co zapříčinilo smrt 24 tisíc Akivových žáků. Někteří učenci míní, že to byla epidemie záškrtu – אסכרה. Zcela jiné vysvětlení pro záhadnou epidemii, která postihla pouze žáky rabi Akivy, podává babylónský učenec Šerira Gaon (906–1006), který jejich smrt vysvětluje jako zavraždění či zabití v boji – שמדא. Zde bude mít Šerira Gaon jistě pravdu, neboť s největší pravděpodobností se nejednalo o epidemii, ale o teror, který Římané začali uplatňovat vůči všem, kteří se zúčastnili Bar Kochbova povstání (132–135 o. l.), a to až do smrti císaře Hadriana roku 138 o. l. Rabi Akiva byl duchovním vůdcem povstání, tudíž jeho žáci byli aktivními účastníky protiřímského odboje. Rabi Akiva byl tak zapáleným patriotem, že velitele židovských povstalců Šimona bar Kochbu prohlásil za očekávaného spasitele – mesiáše, který osvobodí židovský národ a zemi zpod římského jha. Na něho parafrázoval verš Nu 24,17: *„Vyjde hvězda z Jákoba, povstane žezlo z Izraele."* Poté když Bar Kochba padl, rabi Akiva poznal, že se zmýlil.

Je též zvykem, že mezi Pesachem a svátkem Šavuot se vzhledem k smutku nad 24 tisíci zemřelými žáky rabi Akivy nekonají svatby a ani žádné jiné veselé slavnosti. Výjimkou je právě *LaG ba-Omer*, neboť tento den žáci rabi Akiby neumírali.

Dříve bývalo zvykem, že židovské děti o *LaG ba-Omer* konaly hry a soutěže v lukostřelbě – לשחק חץ וקשת (*lesachek chec va-kešet*). Tento obyčej lze objasnit buď památkou na židovské povstalce, které vedl Šimon bar Kochba během druhého protiřímského odboje nebo též památkou na jednoho z přeživších žáků rabi Akivy, na *rabi Šimona bar Jochaje*. Tento den, *LaG ba-Omer*, je totiž dnem, kdy rabi *Šimon bar Jochaj* odešel na věčnost. Tradice vypráví, že během jeho života nikdo nespatřil na obloze duhu – קשת (*kešet*; slovo *kešet* znamená také *luk*, jak je výše uvedeno). Duha je vlastně znamením pro Hospodina a pro lidstvo, že Všemohoucí, i v případě, že se lidé budou chovat zle a zasluhovali by si příkladný trest, již nikdy neuvede na zemi potopu, která byla za Noemových dnů (Gn 9,12-17). *Rabi Šimon bar Jochaj* byl tak velký cadik – spravedlivý, který svými zásluhami chránil celou zemi, že se za jeho života nemusela ukázat duha na nebesích.

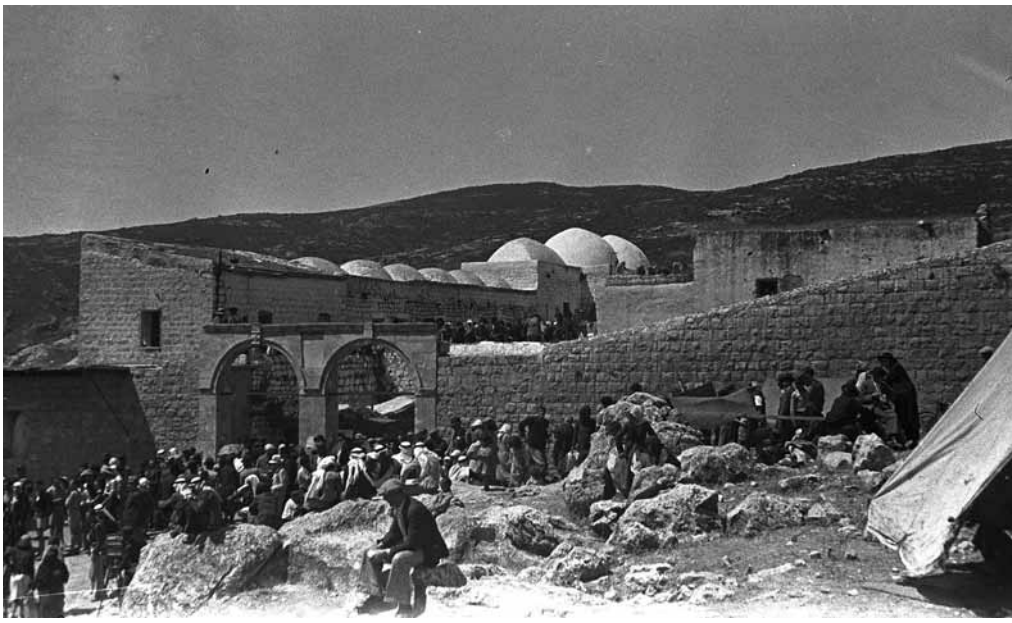

Oslava svátku Lag ba-omer u hrobu rabína Šimona bar Jochaje na galilejské hoře Meron v dubnu 1939.

Vraťme se však k jeho velkému učiteli, k rabi Akivovi. Rabi Akiva byl původně nevzdělaným chudým pastýřem u jednoho z jeruzalémských boháčů Kalby ben Savuy. Mladý Akiva se zamiloval do jeho dcery Ráchel, s níž se tajně oženil. Ráchelinou podmínkou k sňatku však bylo, že se Akiva bude věnovat učení Tóry. Když se o sňatku své dcery s Akivou dověděl Kalba ben Savua, mladý pár bez milosti vyhnal. Manželé zakoušeli leta velké bídy, ale Akiva pilně studoval Tóru, jak slíbil. Po třinácti letech studia začal i on vyučovat. Akivovo studium dosáhlo časem až k mystickým výšinám, jak uvádí talmudický traktát ***Chagiga 14b***: Čtyři muži vstoupili do „sadu – pardesu" (*zabývali se mystickými tajemstvími Tóry, která je přivedla až do nebeských výšin, kde sídlí andělé a nachází se Boží trůn*) – Ben Azaj, Ben Zoma, Acher a rabi Akiva. Řekl jim rabi Akiba: „Až přijdete ke kamenům z čistého mramoru, nekřičte: ‚Voda, voda!' neboť je psáno *(Ž 101,7)*: ‚Kdo lživě mluví, na oči mi nesmí.'" Ben Azaj nahlédl a zemřel; Ben Zoma se podíval a přišel o rozum; Acher podťal výhonky (*opustil židovství, podťal vše, z čeho vyrůstal*); rabi Akiva vyšel v pokoji. Z tohoto talmudického úryvku vidíme, jak silnou osobností byl rabi Akiva.

Podívejme se ještě na jeden příběh, který dokresluje charakter rabi Akivy, jenž vše, co jej v životě potkalo, přijímal s pozitivní myšlenkou – *vše, co se stane z Boží vůle, je k dobru*.

Jednou se rabi Akiva vydal na dlouhou cestu a vzal si na ni osla, kohouta a svíci. Proč si vzal s sebou osla? Aby se na něm svezl, když bude unavený. Proč kohouta? Aby jej probudil ráno k modlitbě. Proč svíčku? Aby se v noci při jejím světle mohl učit Tóru.

Tak rabi Akiva šel a šel, až se setmělo a on došel do jednoho města a chtěl tam přenocovat. Hledal nějaký hostinec, kde by složil hlavu, ale nic nenašel. Nakonec začal prosit tamější obyvatele, zda by mu neposkytli nocleh. Oni mu však vždy odvětili, že nemají místo, aby šel dál. Tak tam venku na ulici stál rabi Akiva ve tmě a zimě a nikdo jej nepozval k sobě domů. Přesto si učenec řekl, že co Hospodin činí, vše to je k dobru. Rabi ➤

se rozhodl, že nezůstane venku na ulici ve městě, kde žijí takoví zlí lidé. Odešel odtud a přišel na pole a tam se usadil pod jedním stromem. Zažehl svíci, nakrmil osla a kohouta a pak se začal učit Tóru. Najednou uslyšel řev lva, který vyběhl odkudsi ze tmy a již se sápal na jeho osla, kterého zanedlouho zadávil a sežral. Rabín se velmi vylekal, ale nestačil se z úleku ještě vzpamatovat, když tu odkudsi přiběhla divoká kočka a sežrala mu kohouta. Tu se zvedl velký vítr a uhasil Akivovu svíci. Tak zůstal učenec pod stromem zcela sám a všude dokola tma tmoucí. Ztratil osla, kohouta a i svíce mu zhasla, přesto rabi Akiva pravil, že co Hospodin činí, vše je k dobru. Náhle slyšel jakýsi velký hluk připomínající křik a nářek, který vycházel z nedalekého města. Co se tam stalo? Nepřátelští vojáci vešli do města a zajali jeho obyvatele. Cestou prošli také polem, na němž byl rabi Akiva, ale vzhledem k husté tmě jej nespatřili, a tak se zachránil. Rabi Akiva poté řekl: „Nyní všichni poznají, že co Hospodin činí, vše je k dobru. Kdyby lev nesežral osla, osel by mohl hýkat a prozradit mě, podobně by tomu bylo s kohoutem, který by zakokrhal, a nepřátelé by si toho všimli, a ve tmě by mě mohla prozradit i zažehnutá svíce a vojáci by mě také odvedli spolu s ostatními do zajetí.“ Tu rabi Akiva blahořečil Hospodinu a sám, se svou vírou pokračoval dál v cestě.

Po porážce Bar Kochbovy revolty Římané rabi Akivu pronásledovali nejen pro jeho podporu povstání, ale i proto, že navzdory zákazu vyučoval veřejně Tóře. Nakonec byl roku 136 rabi Akiva Římany krutým způsobem popraven. Akivovu neotřesitelnou víru v Hospodina dokládá text ***Brachot 61b***, který popisuje jeho mučednickou smrt a poslední učencova slova „שמע ישראל – *Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný“*, při nichž jeho nesmrtelná duše opustila jeho zmučené tělo a vystoupila na nebesa ke svému Stvořiteli. Tak nesmírně silná byla Akivova víra.

Pro svou pevnou a neochvějnou víru je rabi Akiva dodnes vzorem celému národu Izraele, který nejen v minulosti, ale i nyní musí čelit nepřátelům, kteří se jej snaží zničit. Všemohoucí jej však také díky zásluhám rabi Akivy chrání a dopřeje mu vítězství nad všemi jeho nenávistníky.

◗ **Rabín Daniel Mayer, foto: Wikipedia, P. Hans**

Bejt simcha zve členy Klubu izraelského diváka na promítání izraelského filmu

Tajemství
(Ha-sodot)

úterý 7. června od 18 h

Výběrové knihkupectví, Bubenečská 10, Praha 6

Izrael/Francie, 2007, 121 min, režie: Avi Nesher, kamera: Michel Abramowicz, hrají: Fanny Ardant, Ania Bukstein, Michal Shtamler, Dana Ivgy. Film bude promítán hebrejsky s českými titulky.

Vstup zdarma, útratu si platí každý sám.

Pro informace o členství v Klubu izraelského diváka kontaktujte Bejt Simcha.

Bejt Simcha – valná hromada

Neděle 22. května od 16 h v Bejt Simcha (Maiselova 4, Praha 1)

Program: Zpráva o činnosti • Zpráva o hospodaření • Volba do představenstva • Volba do revizní komise • Různé

Zprávy z Bejt Simcha

Pesachový workshop

V neděli 17. dubna proběhl v Bejt Simcha další z workshopů pro rodiče s dětmi, tentokrát věnovaný přípravám na svátek Pesach. Součástí programu byla krátká výuka o pesachových zvyklostech a následné pečení macot z jednoduchého těsta. Workshop byl završen společnou konzumací vyrobených macesů. Všem zúčastněným srdečně děkujeme.

Reformní šabaton letos v Třebíči

Rezervujte si poslední víkend (26. až 28. srpna), kdy proběhne tradiční reformní šabaton, tentokrát v Třebíči. Bližší informace přineseme v dalších číslech.

◗

Program Bejt Simcha

květen/červen 2016

neděle 22. května
od 16 h v Bejt Simcha
Valná hromada
viz pozvánka na této straně

neděle 5. června
od 15 h v Bejt Simcha
Šavuotový workshop pro děti
Přihlášky na adrese kehila@bejtsimcha.cz nebo na tel. 603 393 558 do pátku 3. června

sobota 11. června
od 18 h v Bejt Simcha
Oslava svátku Šavuot

PRAVIDELNÉ AKCE

Ivrit – hodiny hebrejštiny
pro mírně pokročilé
každé úterý od 18 h
pro pokročilé
ve čtvrtek od 18 h
pro středně pokročilé
ve čtvrtek od 19.30 h

Úvod do judaismu
každé úterý od 19.45 h

Četba siduru
středa vždy 1x za 14 dní od 18 h

Kabalat Šabat
každý pátek od 18 hodin

Bejt Simcha

Maiselova 4, 110 00 Praha 1
Telefon: 603 393 558
E-mail: kehila@bejtsimcha.cz
Web: www.bejtsimcha.cz

JAK ZÍSKÁVAT MASKIL?

a) v elektronické podobě na www.maskil.cz

b) v tištěné podobě za cenu poštovného a balného; pošlete, prosím, svoji žádost na adresu Bejt Simcha, Maiselova 4, 110 00 Praha 1, telefon: 603 393 558, e-mail: redakce.maskil@maskil.cz; výše poštovného a balného je **v ČR minimálně 250 Kč ročně**; uvedený obnos nám laskavě zašlete **složenkou nebo na bankovní účet číslo: 86-8959560207/0100** u Komerční banky, variabilní symbol je 88888 (5x8), v popisu platby uveďte, prosím, své jméno.

Živá vzpomínka na třicátá léta

Rozhovor s Danielem Kolským nejen o výlohách počmáraných nacistickou symbolikou

V noci na neděli 24. dubna posprejovali neznámí útočníci výklady několika pražských podniků, náležejících k síti tzn. HateFree zón: kavárny Mamacoffee a Café V lese, bistro LaBibiche, tetovací salón Inkdividual a prodejnu Správná podprsenka. Další čmáranice a nenávistné nápisy se objevily ve stanici metra Karlovo náměstí. Až v pondělí vyšlo najevo, že dalším terčem bylo sídlo Diakonie Českobratrské církve evangelické. Téhož dne večer se na náměstí Jiřího z Poděbrad sešlo více než tisíc lidí. Kdo tam byl, mohl potkat řadu známých tváří z pražské židovské obce, Lauderovy školy jako by tam měly pedagogickou poradu a školní sraz. Nejen proto, že postiženým byl jeden ze členů židovské komunity, Daniel Kolský: výlohy počmárané nacistickou symbolikou vyvolaly v mnohých až příliš živý flashback. Danielu Kolskému jsme položili několik otázek.

Jedna z poboček Mamma Coffee v neděli 24. dubna 2016. (foto: archív D. Kolského)

Minulý víkend se vaše kavárna stala terčem sprejerských útoků. Jak to vidíte zpětně po týdnu? Změnilo se pro vás něco?

Nevnímám to jako nějakou změnu, ale další krok v současném trendu. Vnímám jako dlouhodobý problém, že se naše společnost polarizuje, především díky aktivitám některých politiků a politických uskupení. Tím, co se stalo, byla jen překročena určitá míra toho, co lze ještě vnímat jako slušné. Ale neslušná je celá ta věc už dlouho…

Které politiky a uskupení máte konkrétně na mysli?

Co se týče konkrétních jmen, no… nechci těm lidem dávat prostor. Myslím, že je to taková špína, že si ho prostě nezaslouží. A v dnešním světě se bojuje právě o ten marketingový prostor… Obecně řečeno, extrémní pravice se velmi aktivně snaží vytvářet dojem, že Evropa je uprchlickou krizí úplně paralyzovaná. Což není. Víme, že už zvládla jinačí krize, a tuhle zvládne taky, pokud budou lidi konzistentní a ochotní spolupracovat. Právě neochotu nebo neschopnost spolupráce považuji za velké riziko.

Jak vnímáte prohlášení mluvčího prezidenta Jiřího Ovčáčka, že „Česká společnost není rozštěpena, neradikalizuje se a rozhodně nepodléhá extremismu. Zachovává si zdravý a především svobodný úsudek.“?

Já si hlavně myslím, že ten člověk je úplně mimo žánr. Za nějakou dobu asi budeme mít zajímavý materiál o tom, jakým způsobem se taky může projevovat mluvčí hlavy státu. Je jedním z lidí, kteří společnost svými výroky a ignorováním zdravého rozumu čím dál víc polarizují. Ale myslím, že s lidmi tohoto typu nemá cenu se zdržovat, že na to je lidský život opravdu krátký. Špatné je, že Miloš Zeman kolem sebe takové lidi potřebuje…

Jak coby kavárník vnímáte pojem „pražská kavárna“, který právě současný prezident i jeho mluvčí opakovaně používají?

To je blbost. Co je „pražská kavárna“? Jsou kavárny. A ty jsou dobré a špatné, různě politicky afiliované, jak chce někdo z kaváren dělat jednu skupinu? Znám kavárny, které vlastní a řídí liberálové, a jiné, které jsou zas naopak velmi levicové.

Situaci jste označil za třicátá léta. V čem přesně vidíte paralelu?

V tom, že v momentě, kdy se začnou v noci psát nápisy na různé podniky a začnou je označovat barvou a neonacistickými symboly, tak tu prostě máme podobný problém. A ještě větší problém je to, co se člověk dočte v diskusích pod těmi články, které o tom informovaly. Mění se atmosféra celé společnosti.

Zúčastnil jste se mytí výloh podniku Café V lese. Jaký je váš vztah ke konkurenci?

Café V lese nevnímám jako konkurenční kavárnu. Funguje jinak než my, má jiný okruh klientů. V průběhu toho dne jsem navštívil několik zasažených míst. Stejně tak jsem šel večer na shromáždění *Praha se nebojí*.

Jak vypadalo mytí u vás? Proč jste neuspořádal podobnou akci?

My jsme to umyli hned. Nechtěli jsme, aby na našem podniku byly neonacistické symboly déle, než je nezbytně nutné. Ondřej Kobza (majitel kavárny Café V lese) se pohybuje mnohem víc v mediálním světě, ➤

Veřejné mytí výloh Café V lese, vlevo majitel kavárny Ondřej Kobza. (foto: rjw)

jeho reakce byla jiná. Nás vlastně až překvapilo, jak silnou reakci ten incident vyvolal.

Na solidárním shromáždění Praha se nebojí se objevila hesla „Smrt fašismu“ a „Vzhůru, psanci této země“, která vyvolala spor mezi zúčastněnými skupinami. Jak tento spor vnímáte?

Než to začalo, šel jsem za organizátory a řekl jsem jim, že by bylo dobré jasně označit, že to není politické, ale společenské fórum. To znamená, že jsou tam vítáni všichni a že nejde o a priori politickou záležitost. Také jsem se šel zeptat zástupců oněch hnutí, jestli jim přijde rozumné, aby na tom dělali svoji politickou kampaň. Konkrétně Jan Májíček je pro mne postava velmi komplikovaná a vzhledem k některým jeho předchozím angažmá si nedělám iluze o jeho názorech.

Na druhou stranu, byl to projev solidarity, a to je pak těžké říkat, že tam někoho nechcete… Víte, nakonec jsem byl rád, že se tam nikdo nepopral. Viděl jsem, jak se nějací lidé s tibetskou vlajkou dost ostře vymezili vůči skupině mladých komunistů, ať s tím jdou slušně řečeno – no, oni to řekli jednoznačně – do p…!

Takže jak to celkově hodnotíte?

Přišlo mně pozoruhodné a dobré, že se lidé tak různých názorů přece jen dokázali sejít. Jednoznačně nejlepší řečnicí pro mne byla Olga Pavlů z Pardubic. Rodinné centrum Kašpárek, které vede, bylo za pomoc uprchlíkům napadené už čtyřikrát. Naposledy na dveře vyvěsili její parte! Její řeč vycházela z konkrétní situace a z občanského postoje, nebyla to politická hesla. Uvědomil jsem si, jak si její práce vážím.

Děkuji vám za rozhovor.

Počkejte! Ještě chci poděkovat všem těm lidem, kteří se ozvali a projevili solidaritu, včetně té úplně nejosobnější úrovně. Ono je moc dobré, když člověk ví, že na tu situaci není sám.

Ptala se Ruth Jochanan Weiniger

Něco tady smrdí…

V pondělí 18. dubna došlo ve Velké synagoze v Plzni k nepříjemnému incidentu: neznámý návštěvník se vykálel do papírové kipy a exkrementy rozetřel po čalounění na ženské galerii a po stěně. Na chodbě, kde je instalována expozice fotografií, jimi pak na zeď namaloval „smajlíka“. Policie případ zdokumentovala, těžko však zjistí více.

Toho si je vědoma i plzeňská kile, která nemá zájem, „aby se to rozmazávalo“. A má k tomu dobré důvody: zaprvé, jeden incident může inspirovat další, který by (*chas ve-chalila*) nemusel zůstat „jen“ u nečistot; zadruhé, když média o dva dny později informovala, že zaměstnanci obce nevědí, zda k tomu nedošlo již v neděli odpoledne, bylo všem jasné, že Velká synagoga neměla instalován kamerový systém. PS: teď už ho má.

Místopředseda ŽO Plzeň Jiří Löwy nám sdělil, že pachatel podle něj nebyl antisemita, ale duševně nemocný člověk (což nemusí být vždy totéž – pozn. red.). Zároveň připustil, že incident mohl souviset s nevolí vůči církevním restitucím a informacemi o pokračujících rekonstrukcích plzeňských synagog, které se krátce předtím objevily v místních médiích.

Zeď po očištění – „smajlík“ je stále patrný.

Je pravda, že nenávist se obvykle neprojevuje smajlíkem, ať provedeném jakýmkoli barvivem. Jaké symboly volí ti, kdo mají nenávist v programu, jsme se mohli přesvědčit o týden později při útoku na podniky a organizace zapojené do sítě HateFree. Duševně nemocní lidé však svými projevy často opisují širší sklony a pnutí společnosti. Byl to smajlík, ne hákový kříž, ale hnědý…

rjw, foto: archív ŽO Plzeň

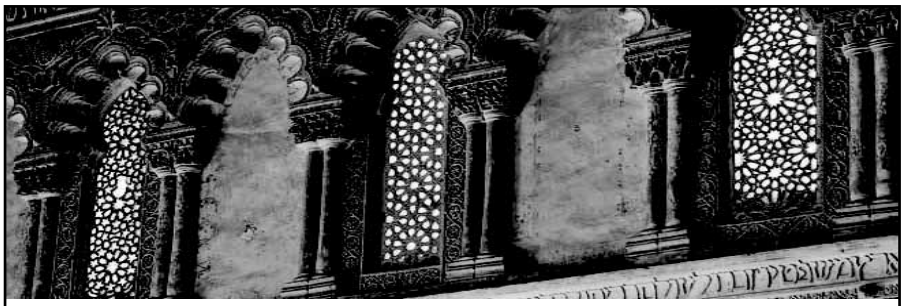

Baševi o.p.s. vás srdečně zve na koncert hudby španělských Židů

SEFARDSKÉ PÍSNĚ OD STŘEDOVĚKU PO SOUČASNOST

Dana Krausová - zpěv Ladislav Vrchota - klavír

Koná se v sobotu 28. května v 18 hodin v Synagoze Jičín.

BAŠEVI

Těšíme se na vás!

FEDERACE ŽIDOVSKÝCH OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE

JIČÍN

Brundibár z ghetta v Praze

neděle 22. května v 18 h

Divadlo Minor (Vodičkova 6, Praha 1)

Po loňském úspěšném představení opery Hanse Krásy Brundibár v Brně zveme tentokrát do Prahy. S dětmi z vyloučených lokalit jsme v rámci projektu Brundibár z ghetta nazkoušeli tuto dětskou operu, strávili nad ní mnoho krásných společných chvil a vy máte teď možnost nás vidět a podpořit tak děti i dobrovolníky.

Hans Krása a Adolf Hoffmeister: Brundibár, režie: Linda Keprtová, dirigentka: Gabriela Tardonová, orchestr: Opera Diversa

hrají a zpívají děti z vyloučených lokalit Brna, hudební a taneční supina DŽAS MERCI, Veronika Bartošová a Josef Škarka v roli Brundibára, Foto z představení v Moravské galerii v Brně, září 2015. (foto: Brundibár z ghetta – Ludvík Grym)

Vstupné 150/100 Kč. Vstupenky v divadle Minor – www.minor.cz

Aharon Meged (úryvek z románu)

O stromech a kamenech

Durango, Colorado. Představ si. Konec světa…

…Jo, a ta banka: Teď přicházím k jádru vyprávění.

Jsou to velice slušní lidé, jak jsem říkal. Čestní a slušní lidé jak učebnice gramatiky. Usmívají se na tebe, „dobré ráno“, „dobré odpoledne“, „dobrý večer“, v obchodě, v supermarketu, v motelu. Vědí, že jsi návštěvník – a tak ti dávají rady. Velice rádi radí. Ať se ptáš, nebo ne. Měl by sis koupit právě tyto kapky na rýmu a právě tuto vodu po holení – nebudeš litovat. A nejlepší způsob, jak se dostat do Oak Crook, je Greyhoundem v 10.35, protože autobus v 11 jede přes Salidu a to trvá déle. Tahleta kravata, co mám na sobě, je „Flower Bloom“, ta vyjde o 35 centů levněji než jakákoli jiná a přitom je lepší než ostatní. Jsou na to hrdí, že ti dávají rady zadarmo nebo tě zadarmo provádějí.

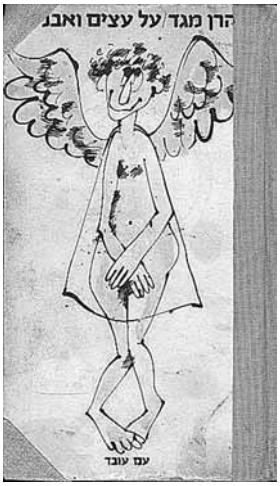

A jedna z prvních rad byla otevřít si účet v bance. Všichni platí šeky – ne v hotovosti, to je dokladem důvěryhodnosti. Dokladem občanství. Je to uklidňující, že máš bloček s šeky z nějaké místní banky. Jako bys tím byl přijat do spolku. Už nejsi cizinec. Jsi občan. Rovný s rovnými v americké demokracii.

A tak jsem si tedy založil účet v místní pobočce Chase Manhattan.

Vše je slušné, tiché, absolutně čisté – a obsluhují tě jako v lékárně. Vedoucí se s vlídným výrazem zeptá, v čem ti může pomoct, ujistí tě, že budeš moct být i několik dní v dluhu, věří ti, že neutečeš. Pokladník, pan Clark, mladý muž, blonďáček s malýma očima, zapadlýma do tučného obličeje, vyzařujícíma trochu zmatenost a trochu dobrosrdečnost. Již druhý den tě osloví jménem: Dobré ráno, pane Ravive. Jak se dnes cítíte, pane Ravive? Stýská se vám po domově, pane Ravive? Hádám, že ano. Musí to být těžké být delší čas bez manželky a dětí. Teď je u vás jistě velice teplo, že, pane Ravive? Dávají ti „osobní přístup“ – to je americká banka na malém městě.

Říkal jsem, že tam není Bůh, ale banka, myslím si, je něco jako protestantský kostel. Vysoký prostor, plný vznešenosti. Vedoucí banky je velekněz. On utěšuje, on uklidňuje, dává příslib štěstí ovcím pastvy jeho. Apoštol nejvyšší prozřetelnosti. A úředníci velebně přisluhují. Atmosféra, toto ticho, v němž je vznešenost, snad i bázeň… Ano, myslím si, že i bázeň.

Jednoho rána, tři týdny před skončením mého „kurzu“ – proč ti to vyprávím? Čtyři roky jsem to držel v sobě. Nikomu jsem to neprozradil. Ani ne Geule.

Ale teď to musím vyprávět. Vypustit to – tak je to správněji řečeno.

A tak tedy, jednoho rána jsem přišel do banky k přepážce pana Clarka. „Dobré ráno, pane Ravive, to máme dnes krásný den, pane Ravive, četl jsem, že jsou trochu problémy u vás, v Izraeli.“ – „Není to tak hrozné, není to tak hrozné,“ říkám a vyplňuji šek na 210 dolarů a pokládám mu ho na přepážku.

Podívá se na něj. Automaticky ho podepíše. Odloží ho na stranu a začne odpočítávat bankovky. Počítám očima s ním: Čtyři padesátidolarové, jedna desetidolarová – a po obličeji mi přeběhne ruměnec. Pokračuje v počítání: dva, tři… až do sedmi. Podstrčí svazeček bankovek pod skleněnou přepážku, usměje se: „Jsme vám vždy k službám, pane Ravive.“ ➤

nekrolog
Aharon Meged

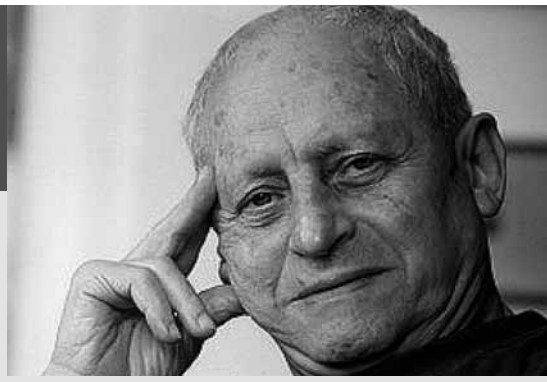

Když jsem se v sedmdesátých letech minulého století učil hebrejštinu na jazykové škole v Praze, nefungovaly kopírky a skenery jako dnes. Proto nám náš výborný, nadšený a obětavý učitel, mladý dr. Nosek opisoval veškeré hebrejské texty na čtení na starém hebrejském psacím stroji na tenký průklepový papír.

Jeden z textů, který takto opsal a který mi navždy utkvěl v paměti, byla půvabná povídka Aharona Megeda *Ma'ase bilti ragil* (Neobyčejná událost). Bylo to moje první setkání s tímto význačným izraelským spisovatelem.

Když jsem nedlouho poté onemocněl, jeden můj spolužák z tohoto kurzu hebrejštiny mi přinesl do nemocnice na čtení román *Al ecim va-avanim* (O stromech a kamenech), za který Meged dostal v roce 1974 slavnou Bialikovu cenu.

Tato dvě setkání jsou, myslím, charakteristická. Není totiž možné studovat hebrejštinu nebo se zajímat o izraelskou literaturu, a nenarazit vzápětí na Aharona Megeda.

Tento významný izraelský spisovatel se narodil jako Aharon Grünberg v polském Włocławeku (10. 8. 1920), kde jeho otec učil na židovském gymnáziu. Do Izraele se přistěhoval s rodiči, když mu bylo pět a půl let (1926). A i v Izraeli jeho otec působil jako učitel v malé osadě Raanana, kde se usadili.

> Psaní je monolog. Ale je to monolog, který doufá, že se stane dialogem.

Obrázek, jak vypadal život tehdejších přistěhovalců a v jakém prostředí vyrůstal malý Aharon, si můžeme udělat z jeho vlastního vyprávění:

„Když jsme se přistěhovali do Raanany, tak tam žilo asi 30–40 rodin, které bydlely v malých domcích a přístřešcích podle jedné písečné cesty. Vyrůstal jsem uprostřed přírody, mezi bodláky a divokými květinami, v sadech a pod eukalypty a mezi kozami a kravami.

Naproti našemu rozpadávajícímu se příbytku stál větší přístřešek, v jehož jedné části byla synagoga a v druhé části komunita chalucim1. A tak když jsem se probouzel, nesla se ke mně ranní modlitba a večer ke mně pronikaly zvuky písní a tanců mladých chalucim. Dodnes vidím v tomto propojení, v němž nenalézám žádný rozpor, vzor nového života v zemi Izrael.

Na pahorku na jih od naší osady mezi eukalyptovými stromy postavila své stany skupina lidí vyšlých ze socialistického sionistického hnutí Ha-machanot ha-olim. Jejich způsob života, společenství a bratrství, které ➤

Vteřinu, vzpomínám si, jsem zaváhal. Pobledl, téměř otřásl. Pak jsem si přitáhl bankovky, ale nedal je do peněženky, tak jak jsem byl zvyklý, nýbrž jsem je zasunul do kapsy saka. A pomalu, pomalu jsem šel směrem ke dveřím. Jako bych mu chtěl dát příležitost si všimnout omylu, aby mě zavolal, omluvil se za svoji chybu – a já budu ochráněn od hříchu.

Vyšel jsem na ulici a tam jsem teprve zrychlil krok. Pospíchal do blízké jídelny, sešel po schodech na toaletu, zavřel jsem se tam, vytáhl svazek bankovek z kapsy a znovu je přepočítal. Říkal jsem si, že jsem se třeba nakonec zmýlil. Ale ne: skutečně 270 dolarů místo 210.

A přitom bylo jasné, že jsem napsal 210 a ne 270. Jak číslem, tak slovy. Protože jsem potřeboval pro sebe 200 a k tomu 10 na prádelnu.

A vzpomínám si, že jsem si řekl: toto je moment tvé zkoušky. Osudová chvíle pro tebe, rozhodnutí mezi dobrem a zlem. Duchovní moment, kdy jakoby Bůh před tebe staví zkoušku či pokušení. Jasné je, že se na to nepřijde. Jak by se na to mohlo přijít? Každý den projdou rukama pokladníka stovky šeků. A jak by bylo možné přijít na to, že se omyl stal právě u mého šeku? Ale tenhle Clark na konci dne spočte pokladnu a zjistí, že chybí 60 dolarů a bude to muset zaplatit z vlastní kapsy, z vlastního platu, který jistě není tak vysoký.

Řekl jsem si: Buď člověkem, vrať se do banky, jdi k panu Clarkovi, řekni mu: Promiňte, zdá se mi, že jste se zmýlil, snad z nepozornosti. Právě jste asi myslel na problémy, které máme v Izraeli, ne? Tady je 60 dolarů." Krásný skutek. Šlechetný. Úctyhodný. Jaký dobrý pocit! Tak se chová slušný člověk, člen klubu slušných amerických občanů! A nakonec, co to je 60 dolarů. Nebudou ti chybět.

Několik okamžiků jsem váhal. Protože jsem měl pocit, že právě to je správné, potřebné, čisté – pokud je to tak možné říct.

Ale pak jsem vyšel ze záchodu a řekl jsem si: K čertu, ztrátu nebude mít Clark, určitě dávají všechny pokladny dohromady, a jak by se mohlo přijít na to, že se právě on zmýlil. Američanům to chybět nebude. Vydělávají miliardy! Chase Manhattan! Směšné, vracet jim 60 dolarů! A ostatně: neukradl jsem je! Copak je to moje chyba, že se někdo spletl? Ať sami nesou následky!

Ale iritovalo mě to. Celý den. A i v noci. A příští den jsem jel s O'Flahertym do puebla Mesa Verde a celou cestu jsem byl smutný a zasmušilý. Ptal se mě, zda to je kvůli suezské krizi, o které četl v novinách. Ano, řekl jsem, velice mě to trápí. Lidé umírají. Mladí chlapci. A on mě utěšoval, samozřejmě. Dostanete zbraně, řekl, a uvidíš, že se ještě dostanete až do Kahiry.

Román O stromech a kamenech vyšel v různých vydáních.

Říkal jsem si, to je osudová chyba, skvrna na duši, kterou nebude možné odstranit. Měl jsi jedinečnou příležitost – a propásl jsi ji.

Třetího rána, v osm třicet –

Proč to vyprávím teď, po čtyřech letech?

Kvůli dárku. Ale ne kvůli dárku, který jsem dostal, ale kvůli dárku, který jsem dal. Před třemi a půl týdny.

Povím ti to. Potom. Pokud budeš mít trpělivost.

A tak, v osm třicet ráno u mě v hotelu zvoní telefon.

Srdce se mi rozbušilo: prst Boží. Není nic skrytého před jeho pátravým, pozorným a slídivým zrakem.

Ředitel banky, pan Sturs: „Odpusťte, pane Ravive, že vás obtěžuju tak časně ráno…"

Krev mi stoupá do hlavy. Tahle detektivní záhada mě přivádí k nepříčetnosti: Jak zjistili, že se jednalo právě o můj šek? Počítač? Nebo kamera v rohu u stropu tohoto protestantského kostela?

„V pondělí, pane Ravive, jste vybíral šek na 210 dolarů. Kolik jste dostal?" Říká to velice slušně, ale rezervovaně.

„Dostal jsem 210, samozřejmě. Nechápu…"

„Jste si jist? Nedostal jste náhodou víc?"

„Nechápu," snažím se uklidnit hlas, aby zněl přirozeně, „když jsem napsal 210, tak jsem dostal 210…"

„Pan Clark tady říká, že vám dal omylem o 60 dolarů víc…"

„To není možné!" spontánně reaguju a téměř se cítím uražený.

A hned dodávám, abych získal čas nebo abych se vzpamatoval, ➤

➤ tam panovaly, na mě udělaly takový dojem, že jsem se rozhodl, že až vyrostu, tak se stanu jedním z nich.

Později jsem se skutečně připojil k tomuto mládežnickému chalucnickému hnutí a vděčím jim za to, že ve mně pěstovali lásku k této zemi, úctu k práci rukou a zásadu, že to je na tobě, abys uskutečnil to, po čem toužíš."[2]

> Neříkám, že bych chtěl být mladý, ale chtěl bych mít sílu psát. Dokud píšu, tak žiju. (2007)

Po skončení studií se stal Meged na 14 let členem kibucu Sdot jam, z něhož pocházela také autorka slavné písně Eli, Eli – známá básnířka a hrdinka Chana Seneš, o níž také později Meged napsal divadelní hru.

Raanana v roce 1934. Rodina Megedových se sem přistěhovala o osm let dříve.

Jako člen tohoto kibucu pracoval Meged tři roky v haifském přístavu. Byla to tvrdá a vyčerpávající práce. Přesto v té době (1943) vydal svoji první povídku, kterou napsal po nocích ve strážní budce. Čerpal v ní námět právě z prostředí přístavu, kde

Kibuc Sdot Jam na snímku z roku 1940, kdy byl jeho členem i Aharon Meged.

společně pracovali Židé a Arabové a nad nimi byli Angličané, kteří bránili „ilegálním" přistěhovalcům do Palestiny ve vstupu.

Svoji první knihu (Ruach jamim) pak vydal v roce 1950. Od té doby pak napsal na čtyřicet knih.

Kromě své spisovatelské činnosti Aharon Meged prošel řadou profesí: od prvních let v manuálních zaměstnáních, ať už v přístavu nebo v zemědělství či rybaření, přes redaktorskou a přednáškovou činnost až po několikaletý pobyt v Londýně, kde působil na velvyslanectví jako kulturní atašé.

Známý je také jako spoluzakladatel čtrnáctideníku Masa, který se stal platformou pro mladé izraelské literáty.

I když pobýval i na jiných místech v zahraničí, byl např. jako tzv. „author in residence" na Oxfordu či na University of Iowa, tak sám poeticky říká:

„Materiál mé tvorby je vzat z prachu této země. Země dávné a biblické, ale zároveň nové. Se všemi jejími kontrasty a problémy. Se všemi jejími válkami a ohroženou existencí."[3]

Zároveň se však ve své tvorbě i jiných projevech zásadně staví proti odmítání vazeb na židovství galutu[4] před vznikem státu ➤

Scéna inscenace Megedovy hry o Chaně Seneš, jak ji v roce 1958 uvedlo izraelské národní divadlo Ha-bima.

nebo abych doložil svoji čestnost: „Možná bych mohl za vámi dojít a vyjasníme si to.“

To byla druhá příležitost. Bůh nezkouší člověka jednou. Třikrát. Dává mu šanci.

Vycházím z motelu a hejna myšlenek, nápadů, hypotéz a obav se mi honí v hlavě. Clarka obviní ze zpronevěry, budou mu hrozit výpovědí. Zavolali policii, aby to vyšetřila, a bude vše probíráno v místním tisku. V novinách tohoto čistého městečka a já budu za blbce v tomto celém dramatu… Ale jak na to přišli? Ke všem čertům, jak na to přišli?

Příležitost: Říct že až teď poté, co ředitel volal, jsem peníze spočítal a zjistil, že jsem skutečně dostal víc.

Tady je 60 dolarů. Je mi moc líto, že měl pan Clark takovou starost…

Ale u mě to funguje jinak. Když mě obviní, zmobilizuju všechny síly na obranu, abych si vrátil sebedůvěru. A udělám to do té míry, že v tu chvíli sám věřím, že na mě není žádná poskvrna.

O to jde: že já sám tomu věřím!

Vstoupil jsem do pracovny ředitele a tam už u něj seděl pan Clark. A na stole, před ředitelem, můj šek. Můj rukopis. A oni se neusmívají. Bylo to poprvé, co se neusmívali!

Usmál jsem se. Posadil jsem se a řekl s úsměvem: „Oč se jedná, pane Stursi?“

Nezačervenal jsem se, nezbledl. Mám výjimečnou schopnost ovládat výraz svého obličeje. A řeknu ti o mém obličeji ještě něco. Potom.

Pan Sturs drží můj šek natažený mezi prsty. „Podívejte se, pane Ravive, pan Clark zde říká, že se stal omyl. Dostal od vás šek a nepodíval se na sumu vypsanou slovy, ale pouze na číslice. Je tam napsáno 210, ale vy Evropané píšete jedničku s ‚bičíkem‘, tak jako my píšeme sedmičku. A sedmičku píšete přeškrtnutou. Tady vznikl ten omyl. Říká, že proto vám dal 270 místo 210…“

Konečně chápu tu záhadu. Najednou je to jasnější. Nečervenám se. Sturs se mi dívá přímo do očí a čeká na odpověď. Clark sedí s napjatou tváří a očekává, že se zachovám čestně a vezmu na sebe vinu, a tak ji sejmu z něj.

„Je mi líto,“ říkám, „jsem si jist, že jsem přijal tu sumu, kterou jsem napsal.“

Chápeš? Chvilinku, v jeden okamžik jsem pomyslel na ústup. A v příští okamžik – jsem si řekl, že když teď ustoupím, tak se ukáže, že jsem nejednal čestně. Protože, proč bych nevrátil ten přeplatek hned?

„Možná jste to nepočítal,“ říká Sturs, jakoby četl mé myšlenky a nabízel mi možnost čestného ústupu. „Občas se stává, že člověk přijme peníze z pokladny a dá je do peněženky, aniž by je počítal.“

„To není možné,“ říkám. „Cítil bych to.“ A s tím vytahuju peněženku z vnitřní kapsy saka, vyndávám z ní bankovky a ukazuju mu devět desetidolarovek, devadesát dolarů. Jako by to byl nějaký důkaz.

Třetí příležitost.

Minuta ticha. Očekávaní. Poslední možnost pro hříšníka učinit pokání.

„Podívejte se, pane Ravive,“ říká Sturs jako by vše uzavíral. „My věříme našim klientům. Pokud říkáte, že jste dostal 210, pak vám musíme věřit. Napíšeme na váš vrub 210 a ne 270 a my pokryjeme tu ztrátu. Děkuji, že jste se sem obtěžoval, pane Ravine.“ Vstal ze svého místa. Tentokrát s úsměvem, ale nuceným, hodně nuceným.

Nebudeš mi věřit, ale moje první myšlenka, když jsem odtamtud vyšel, byla, že musím vyprávět o celé záležitosti O’Flahertymu a postěžovat si mu na ředitele, jak mě neprávem podezíral! Mě, čestného a slušného hosta! Stěžovat si, jak se mě dotkl.

Hnusné, co?

Usmíváš se.

Hrozně hnusné! Protože, kdybych měl alespoň výčitky svědomí, pocit viny, tak je v tom rozhřešení očistec, jak říkají křesťané. Ale ne. Neměl jsem žádný problém sám se sebou. Ani mezi mnou a Bohem, pokud chceš. Pouze mezi mnou a těmi, kteří se proti mně tak říkajíc spolčili.

Určitý pocit studu to ano, ale víc než to – hněv. Hněv, že mi nedávají důvěru. Důvěru, kterou si zasloužím! V noci jsem nespal – ale ne proto, že by mě pálily výčitky, ale proto, že jsem vymýšlel, jak oznámit celému městečku, že mě neprávem podezírali!

Zbývalo mi ještě dva a půl týdne. Ale už to nebylo to co dřív. Každý den s O’Flahertym, Černý kaňón, rezervace v jižním Utahu, hory Sangre de Cristo s polem monolitů. Ale bez potěšení. Bez příjemných pocitů, bez pohody hosta, kterému je vše štědře dáváno, ochotně, s ochotnou tváří.

O’Flaherty, zdá se mi – říkám: zdá se mi, protože není žádný důvod si myslet, že by něco věděl, banky v Americe jsou velice diskrétní! – vůči mně trochu ochladl. Nevtipkoval. A sama banka, Clark se už neusmál! Žádné: „Jak se máte dnes, pane Ravive?!“ A to mě samozřejmě vadilo, vzdor tomu, že kdykoliv jsem přišel k jeho přepážce, tak jsem se tvářil, jako by se nic nestalo! Fakt mě to štvalo! Úplně mě rozladil. Že by to byl trest?

Povím ti něco vtipného. V Coloradu je velice suchý vzduch. A je nabitý elektřinou. Jev, který jsem předtím vůbec neznal: vždycky, když jsem se dotkl klíčem zámku dveří v hotelu, jako by z něj přeskočila jiskra. Ostré a krátké zabzučení. A nejen od klíče, ale i od nehtu. Každý dotyk kovu znamenal výboj. Zpočátku jsem z toho byl vystrašený, ale pak mi O’Flaherty vysvětlil tento jev a zvykl jsem si na to. Ale po události v bance jsem byl zase vyděšený. Co vyděšený? – Úplně celý v šoku! Bůh mě popraví jak na elektrickém křesle! Trest v americkém stylu! Na Východě Bůh trestá hříšníky morovou ranou nebo malomocenstvím. V Americe – je popravuje elektřinou!

Ne, že bych na takové věci věřil. Nejsem věřící. Absolutně nejsem věřící. Ale je to špatný pocit, špinavý.

A bylo tam ještě něco. Vzpomínám si, že v tom bylo ještě něco.

Trápilo mě, že jsem Žid, Izraelec. V městečku gójů. Možná tam je několik židovských rodin, neslyšel jsem o nich. Ale na každý pád, byl jsem svým způsobem představitelem, zástupcem. A já, Žid, Izraelec, jsem přišel, byl přijat a všechno pošpinil. Čisté městečko anglosaských bílých protestantů – a já jsem ho znečistil. Jako bych chtěl potvrdit všechno to, co říkají antisemité o Židech. Přijali Žida do domu, pohostili ho štědře, dali mu vše, oč požádal – a on se vysral v prostředku salónu. Všechno zasmrděl.

Později ti povím něco o smradu. Něco konkrétního.

Ale všeobecně, všeobecně si myslím, že nečestnost má určitý zápach. Občas velice, velice jemný, jako zápach potu v podpaží, ale lidé, kteří mají dobrý čich, tak ho cítí. A nemýlí se.

◗ **Přeložil Tomáš Novotný**, úryvek z připravovaného českého vydání

Není to poprvé, co jsem pozadu s prací. Důvodem je to, že se občas probouzím se zpožděním. Protože většina snů je právě v ranních hodinách. A je mi zatěžko se jich vzdát. Zpocený jak v horké páře, jak ve vaně a pokouším se je vybavit, vzpomenout si, obnovit je. Někdy jsou roztrhané na kousky a já je musím poslepovat. A někdy ode mě utíkají a já se za nimi honím jako za stránkou vytrženou z knihy a vítr ji žene a ona se válí a poskakuje po zemi. Už ji téměř máte. A ona se zase zvedne a uniká.

Izrael. To jasně vyjádřil např. už v jedné ze svých povídek *Jad va-šem*.

Zajímavostí je, že nejen Megedova manželka, Ida Curit, je spisovatelkou, ale i jeden z jeho synů (Ejal Meged) je spisovatelem. A ostatně spisovatelem byl i Megedův bratr Mataj. Meged také získal řadu prestižních ocenění, z nichž asi nejcennější je Izraelská cena za literaturu, kterou získal v roce 2003.

Aharon Meged, jeden z nejvýznačnějších izraelských spisovatelů, zemřel po dlouhém a plodném životě ve věku 95 let, 23. března 2016. Baruch dajan ha-emet!

◗ **Tomáš Novotný, foto: Wikipedia**

Poznámky:

1 *Průkopníci, první přistěhovalci do Izraele a budovatelé židovské vlasti.*

2 *https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/00186.php*

3 *http://www.haaretz.co.il/gallery/literature/1.2891559*

4 *Diaspory, rozptýlení po světě*

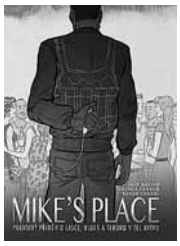

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA

Během letu z New Yorku do Tel Avivu náhle povstanou dva ozbrojení, maskovaní muži. Vyšší z nich koukne po pasažérech a výhružně se zeptá: „Kdo je Žid?“ („Who is Jewish?“) Zavládne napjaté ticho. Vtom povstane stařík v jarmulce a zaskřehotá: „Jó, chlapče, (VIZ TAJENKA)!“ **Odpovědi zasílejte** e-mailem na adresu redakce.maskil@maskil.cz nebo jako SMS na číslo 724 027 929, a to **nejpozději do 6. 6. 2016**. Tři vylosovaní výherci dostanou komiksovou knihu **J. Baxter – J. Faudem – K. Shadmi: Mike's Place** od nakladatelství **ALIGIER**. Ke každému balení obdrží výherce poukázku na jedno pivo zdarma v barech Mike's Place.

Pomůcka: EARRING, ETZE, PRAY, SOTA	PRAŽSKÁ SPISOVATELKA (Z. 1550)	SÍŤ HOTELŮ WALDORF...	HEBR. "PRO"	TEHDY (ŘIDČ.)	SLUČOVACÍ SPOJKA	OZN. ČESKÝCH LETADEL	ZN. TUNY		STOKORUNOVÁ BANKOVKA	PŘEDLOŽKA Z NÁZVU HOSPOD	MÍSTO ZRODU SATMARSKÝCH CHASIDŮ	NÁLEŽEJÍCÍ PRIMÁTŮM
JERUZALÉMSKÁ ČTVRŤ								NĚM. KŘ. MYSTIK / ANGL. "MODLIT SE"				
OS. JMÉNO 1. ŘEDITELE MOSADU					ZN. KOŠER POTRAVIN / 2. DÍL TAJENKY		INIC. SPISOVATELE TIGRIDA / ŽÁK 1. ROČNÍKU			AMFETAMINOVÁ PSYCHÓZA / BLÍZKOVÝCH. NÁSTROJ (BEZ DIAKRITIKY)		
ZKR. KONCENTRAČNÍ TÁBOR			INIC. BÁSNÍKA MAJAKOVSKÉHO / JEWISH ANTIFASCIST COMMITTEE			KOŠÍKÁŘSKÝ MATERIÁL / PROTĚJŠEK "PANÍ"						
1. DÍL TAJENKY												NĚM. POKOJ V HOD. HOTELU
IRSKÁ REPUBLIKÁNSKÁ ARMÁDA				POVYK / HEBR. "PÍSMENO"						OZN. MACHOVA ČÍSLA / CITOSL. SMÍCHU		
NEPATRNÁ								MANŽEL JEZÁBEL / BYLINNÝ ČAJ				
ZN. ELEKTRONOVÉ AFINITY			TEBE / ČÁST SVÍČKY			KNOKAUT / IZR. PORTÁL O DĚTECH			LAT. "UMĚNÍ" / ZKR. "LOS ANGELES"			
ZKR. RABÍN		SMĚROVÁ PŘEDLOŽKA / ZN. KLADNÉ ELEKTRODY		SPOJKA / ČESKÝ VÝROBCE ELEKTROSPOTŘEBIČŮ			INIC. AM. REŽISÉRA LYNCHE / NÁSTRAHY			FILMOVÝ MIMOZEMŠŤAN / ZKR. "TOO MUCH INFORMATION"		
ALIGIER	VOJ. OBSADIT / ZKR. BEJT SIMCHA										MPZ ŠPANĚLSKA / ZN. ANONYMA	
HUDEB. OZNAČENÍ BASU		3. DÍL TAJENKY / PŘEDLOŽKA							TŘI (ROZKAZ. ZP.) / MNOŽINA REÁLNÝCH ČÍSEL			
PODEZŘELÁ Z CIZOLOŽSTVÍ					ANGL. "NÁUŠNICE"							

Izraelská kultura v ČR

Koncert: Omer Klein Trio
23. května v 19.30 h, Nuselská radnice (Táborská 30, Praha 4)

Originální muzikant, pianista, bandleader a skladatel Omer Klein pravidelně vystupuje po celém světě. Má za sebou spolupráci s významnými umělci jako jsou John Zorn, Lee Konitz, Jeff Ballard, Joel Frahm, Omer Avital, Jonathan Blake a s izraelskými hudebními ikonami Yehudit Ravitz, Eviatarem Banaiem a Ronou Kenan.
Vstupenky na **www.ticketportal.cz**

Festival: Budějovický majáles
23. – 27. května, České Budějovice

Studentský festival Majáles v Českých Budějovicích představí několik izraelských interpretů. Vedle zpěvačky a rapperky Adi Ulman zde vystoupí rocková kapela OSOG s prvky folku, blues a hlavně country. Hudební program doplní uskupení Echo & Tito, doprovázené duem Malox. Na filmové fanoušky čeká film Footnote Josepha Cedara, který byl v nedávné minulosti nominován na Oscara za nejlepší cizojazyčný film.
Více na **www.budejovickymajales.cz**

Kniha: Sajjid Kašua: Tančící Arabové

Nakladatelství Pistorius & Olšanská představí v květnu české vydání překlad autobiografické prvotiny Sjjida Kašuy Tančící Arabové. Kniha podává vtipný, absurdní a hořce ironický obrázek o zklamaných nadějích třetí generace izraelských Arabů. Sleduje hlavního hrdinu v různých epizodách života od dětství v arabské vesnici Tira přes dospívání na elitním židovském gymnáziu až po dospělost a dává čtenářům nahlédnout málo známou stránku složité reality dnešního Izraele. Do češtiny přeložila Magdalena Křížová.

V neděli 20. března, nedlouho po svých 91. narozeninách, zemřel prof. Otto Pick, mezinárodně uznávaný politolog a diplomat. Člověk, který se zasadil o návrat České republiky mezi demokratické země a náš vstup do Severoatlantické aliance a téměř do poslední chvíle pomáhal utvářet naši zahraniční politiku. Jeho jedinečná osobnost, pověstný smysl pro humor ve spojení s hlubokými vědomostmi a pestrými životními zkušenostmi z něj činí jednu z nejpozoruhodnějších postav české polistopadové scény.

Za profesorem Otto Pickem

Narodil se 4. března 1925 v Praze. Otec, známý spisovatel, měl prý kapku židovské krve, jak se v rodině tradovalo. Maminka pocházela z významné židovské rodiny Gerstelů. Jako jedno z Wintonových dětí odjel ve 14 letech do Anglie, kde později dobrovolně narukoval do Československé armády. Sloužil nejprve jako dělostřelec, později spojař a zúčastnil se vylodění v Normandii a bitvy o Dunkerque. Na sklonku války byl raněn a po návratu do vlasti vyznamenán Československou medailí za chrabrost před nepřítelem. V roce 1948 byl však nucen emigrovat, a tak se vrátil do Anglie, kde pracoval pro BBC a věnoval se akademické kariéře. Vyučoval na předních univerzitách v Evropě i Americe. V osmdesátých letech vedl československé vysílání Rádia Svobodné Evropy v Mnichově. Za zásluhy o demokracii mu byl udělen německý Federální řád (Bundesverdienstkreuz).

Po sametové revoluci vyslyšel výzvu Univerzity Karlovy a rozhodl se pro návrat do České republiky, aby se podílel se na její polistopadové transformaci. V roce 2002 byl britskou královnou jmenován členem Řádu svatého Michala a svatého Jiří.

Jeho posledním přáním bylo, aby mu lidé na pohřeb nekupovali květiny, ale raději finanční prostředky věnovali na pomoc dětem v Africe.

J. E. pan Jiří Šedivý, bývalý ministr obrany a náměstek generálního tajemníka NATO, nyní velvyslanec ČR při NATO, měl s profesorem Pickem velice blízký vztah, a proto jsme ho požádali, aby se s námi podělil o své vzpomínky na tuto výjimečnou osobnost:

Měl jsem to štěstí být jedním z prvních studentů prof. Picka po jeho návratu z exilu. Na Filofofické fakultě Karlovy univerzity pomáhal zkraje devadesátých let prof. Syllabovi s obnovou katedry politologie, kde jsem studoval. Prof. Pick byl nesmírně inspirativní pedagog se silným charismatem a přirozenou autoritou. Jeho výuka se nesla v duchu popperovského kritického racionalismu, ať už se jednalo o teorii mezinárodních vztahů, studia bezpečnosti nebo politické myšlení 20. století. Přednášel zpaměti, téměř bez poznámek, jasným a jednoduchým stylem, v krátkých větách. Měl na nás stejné nároky jako na studenty ve svém předchozím působení na západních univerzitách, což mnozí z nás plně docenili během dalších studií v zahraničí.

Pojilo ho celoživotní přátelství s Ernestem Gellnerem (sloužili spolu za války v Československé samostatné obrněné brigádě), Karl Deutsch jej před svou smrtí požádal, aby se postaral o jeho rozsáhlou knihovnu. Takže profesorův výklad pojmů jako nacionalismus, válka, mír či bezpečnostní společenství, pak měl pro nás navíc silný náboj autenticity, a to nejen díky jeho přátelství s řadou klasiků oboru, ale přirozeně též profesorově životní zkušenosti.

Měl úžasný smysl pro humor, suchý, ironický, skeptický. Když jsme se sešli těsně před závěrečnou obhajobou mé doktorandské práce, kterou profesor vedl, povzbudil mne řka: „Jiří, dneska dopoledne mne čekají dvě nepříjemnosti: tvoje obhajoba a zubař. Tak doufám, že ta obhajoba bude bolet míň."

V polovině devadesátých let se prof. Pick ujal vedení Ústavu mezinárodních vztahů při Ministerstvu zahraničí. Vybral si mne do svého týmu a teprve postupně jsem začal zjišťovat, že se záměrem vychovat si svého nástupce. Pod jeho vedením se ústav transformoval do prosperujícího think-tanku evropské úrovně. Díky jeho rozsáhlým akademickým kontaktům jezdila tehdy do Prahy na konference ústavu mezinárodní odborná špička.

Zkrátka a bez přehánění mohu říci, že setkání s prof. Pickem bylo pro mne vskutku osudové. Vděčím mu za hodně a nebýt jeho, má profesní kariéra by se nejspíše ubírala jiným směrem.

Smutek nad skonem prof. Picka vyjádřila taktéž řada dalších významných osobností napříč politickým spektrem. Citujeme alespoň některé:

Lubomír Zaorálek, ministr zahraničních věcí: Zemřel prof. Otto Pick – moudrý muž české zahraniční politiky. Měl neuvěřitelně bohatý život. Debaty s ním byly výborné. Bude nám chybět.

Ivan Gabal, sociolog, analytik, poslanec Parlamentu ČR a místopředseda sněmovního Výboru pro obranu: Otto Pick uváděl většinu dnešních špiček české bezpečnostní a obranné politiky do aliančních agend, na které jsme si předtím nemohli ani sáhnout. Byl to s ním dobrodružný zážitek, včetně osobních skic hlavních aktérů západní válečné a poválečné politiky. Od něj mám, že nic nemáme garantováno, pokud si to

sami neodpracujeme. Mne nahnal do poskládání autorského týmu a napsání knížky *Menšiny ve střední Evropě, konflikt nebo integrace?*, donutil mne kriticky přemýšlet o Německu, Británii i Americe. Pick byl bytostný Evropan, který vděčil za své největší úspěchy Američanům. Jeden z těch, kdo nám mimořádně pomohli v geopolitické re-orientaci, ačkoli se nikdy nedral do první řady. Později, v Česko-německém fóru, nám vracel povědomí vlastní minulosti. Loni dostal hlavní ocenění také od Slovenské atlantické společnosti. Pane profesore, děkuji.

Libor Rouček, bývalý místopředseda Evropského parlamentu: Zemřel pan profesor Otto Pick. Když jsem jej minulý měsíc naposledy navštívil, uvědomil jsem si, jak jeho osud odrážel dějiny našeho národa ve 20. století. Když mu bylo 14 let, odešel jako Wintonovo dítě poprvé do britského exilu. Tam udělal maturitu, přihlásil se do Československé armády a bojoval u Dunkerque. V osvobozené vlasti začal studovat práva na Karlově univerzitě, aby po komunistickém puči v roce 1948 odešel do exilu podruhé. V Británii vystudoval Oxford a London School of Economics, pracoval v BBC, nastoupil akademickou dráhu a získal titul profesora. V roce 1983 se stal ředitelem československého vysílání Rádia Svobodná Evropa v Mnichově. Po roce 1989 se vrátil do Československa, konstituoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy Ústav mezinárodních vztahů, pracoval jako náměstek ministra zahraničí. Profesor Pick by si zasloužil nejvyšší státní vyznamenání. Nikdy jej nedostal. Poslední dva prezidenti byli příliš malí na to, aby mu jej udělili. Čest jeho památce.

◗ **Připravila Zita Adamová**, foto: Luděk Jirka – Post Bellum (www.pametnaroda.cz)

Různé křesťanské přátelení

Dostal jsem prostřednictvím Facebooku pozvání, abych se v neděli 17. dubna zúčastnil demonstrace každoročně pořádané pod názvem *Pochod dobré vůle.* Tentokrát s heslem *Kulturou proti antisemitismu.* I kdybych se chtěl vyvarovat politických rozepří, mohl bych odmítnout dobrou vůli? Bez ní se nedá udělat ani krok dopředu. Antisemitismus mi byl vždy protivný, nejen proto, že možná mám po biologickém otci židovské předky. Konstantou v mém životě je humanismus a k tomu patří i stejný respekt k různým národům a náboženstvím.

Nejsem sám kompetentní čelit antisemitismu právně, ale podporuji důslednější uplatňování paragrafů trestního zákoníku věnovaných hanobení a podněcování k nenávisti a k omezování lidských práv na základě náboženské, etnické a rasové (domnělé nebo skutečné) odlišnosti. Narodil jsem se devět měsíců po skončení války, v níž byl poražen antisemitský nacistický režim, a jsem rád, že je to za námi a že to nemusím řešit na válečném poli. Postavit proti antisemitismu dnes právě kulturu, toho se nejspíš mohu zúčastnit.

Zároveň jsem si však (už při pozváních v minulých letech) přečetl, že pochod pořádá Mezinárodní křesťanské vyslanectví Jeruzalém. Je to organizace převážně evangelikálních křesťanů, tedy křesťanů zdůrazňujících osobní konverzi a křesťanskou misijní aktivitu. Tato větev evangelikálů uznává scénář blížícího se konce dějin. Součástí událostí, o nichž věří, že je Bible předpovídá, má být návrat Židů do Země izraelské a jejich hromadná konverze ke křesťanství.

Politickou aplikací této náboženské koncepce je takřečený křesťanský sionismus. Původní sionismus spjatý s Theodorem Herzlem (1860–1904) byl spíše sekulární, nacionalistický a levicový. Jeho významným pokračovatelem byl první premiér Státu Izrael David Ben Gurion. Byl reakcí na antisemitismus, zdůrazňoval židovskou etnickou a kulturní identitu a očekával vznik sekulárního, sociálně spravedlivého židovského státu, i když snad zpočátku nebylo hned jasné, kde bude sídlit.

Část zbožných Židů přijala myšlenku návratu. V judaismu tvoří organickou jednotu náboženství, národ a země. Jiní však očekávají obnovu Izraele v biblickém smyslu až po příchodu Mesiáše, a stát, který vznikl r. 1948, pokládají za světskou karikaturu mesiánské říše očekávané proroky. Necítím se kompetentní mezi těmito názory volit. Stát Izrael je pro mne jedním ze států vedle jiných. Mezinárodní právo mu dává různé možnosti a ukládá mu různé povinnosti, a s tím se mohu shodnout.

Křesťanské sionisty na základě zmíněného scénáře návratu a obrácení Židů zajímají Židé v Izraeli a Židé v diaspoře, kteří se k pobytu v Izraeli připravují. Povzbuzují Židy k návratu, a podporují je po návratu.

Usídlení Židů na území dnešního státu Izrael a vznik státu roku 1948 doprovázel konflikt s obyvatelstvem, které na tomto území žilo po dlouhá staletí. Podle některých historiků jsou to částečně potomci Židů, kteří neodešli do exilu a přijali islám. Podle názvu, který tomuto regionu dali Římané, je dnes známe jako Palestince.

Ve sporu izraelských Židů s Palestinci o vlast, o půdu, o rodnou zemi se křesťanští sionisté staví na stranu Židů. Palestince (a izraelské Araby) pokládají za nelegitimní obyvatele této oblasti a nepřipouštějí, že by měli stejná práva. Liší se tím např. od organizace Rabbis for Human Rights, organizace rabínů a studentů rabínských studií z různých směrů judaismu založené roku 1988, kteří podporují rovná lidská práva všech obyvatel Izraele.

Souběžně s pozváním na pochod mi přišel podnět, abych se připojil k demonstrantům, kteří cestu průvodu lemovali s transparenty citujícími některé izraelské politiky. Patří k nim například výrok připsaný izraelské ministryni spravedlnosti Ajelet Šaked o Palestincích: „Oni musí zemřít a jejich domy by se měly zbořit… jsou to naši nepřátelé, takže bychom měli mít jejich krev na našich rukou."

V deníku New York Times vyšel společný dopis přeživších nacistickou genocidu a jejich potomků, kde má být i toto tvrzení: „Jsme alarmováni extremistickou dehumanizací Palestinců v izraelské společnosti, která dosáhla vrcholu. Politici a znalci v Times of Israel a Jerusalem Post otevřeně volali po genocidě Palestinců a pravicoví Izraelci zaujímají neonacistické postoje."

Nepřijal jsem po váhání pozvání na Pochod dobré vůle ani na demonstraci vyjadřující nesouhlas s ním. Mám výhrady k jednostrannosti křesťanských sionistů a snažím se výroky a činy izraelských politiků stavět do širšího kontextu. Potřeboval bych je mít lépe doloženy. Svůj vztah k Židům jako občan a jako někdo, kdo snad smí být ještě pokládán za křesťana, jsem od začátku devadesátých let vyjadřoval jinak.

Roku 1991 jsme pod záštitou Václava Havla a za účasti mimo jiné Karla Schwarzenberga, dnešního římskokatolického pražského arcibiskupa Dominika Duky či evangelického biblisty Jana Hellera založili Společnost křesťanů a Židů. Na zakládající schůzi v budově židovské radnice v Praze v Maiselově ulici jsme definovali své poslání mimo jiné těmito slovy:

Společnost křesťanů a Židů je nevýdělečná organizace pro dorozumění a spolupráci mezi křesťany všech konfesí a Židy… vychází ve své činnosti ze společných duchovních kořenů křesťanů a Židů, z jejich pozitivních vztahů v minulosti, ale i z tragické zkušenosti vzájemných předsudků, zejména antisemitismu (antijudaismu), který poznamenal dějiny křesťanské civilizace a nepřímo přispěl ke genocidě Židů v tzv. Třetí říši. SKŽ proto pracuje pro vzájemné dorozumění a rozhovor, a to duchovními a kulturními prostředky, zejména: studiem Písma, tradice a literatury… přednáškami a publikacemi ozřejmujícími místo židovství a křesťanství v kultuře, spoluprací s obdobnými společnostmi v jiných zemích a se všemi, kdo se zastávají práv rasových a náboženských menšin. SKŽ je členem Mezinárodní rady křesťanů a Židů.

Mezinárodní rada křesťanů a Židů (International Council of Christians and Jews) sdružuje čtyřicet národních organizací. Vedle svého základního programu má rovněž své *Abrahámovské fórum,* které podporuje vztahy mezi těmito dvěma náboženstvími a islámem. V organizacích sdružených v ICCJ, včetně české SKŽ, jsou vedle křesťanských a židovských členů i muslimové.

Přál bych si, abych mohl zachovat kontinuitu. Abych mohl předstupovat s dobrým svědomím před přátele, kteří se hlásí k židovství etnicky nebo i nábožensky, a to k judaismu ortodoxnímu i reformnímu. Snažím se přispívat k překonání vzájemných předsudků. Jsem rád, že někteří křesťané studují židovskou tematiku a naopak. Přivítal jsem teologické posuny v obou náboženstvích vycházející vstříc partnerům. Cítím se povolán se hlasitě ozývat proti neofašistickým tendencím, proti oživovanému antisemitismu, a to i proti té jeho podobě, která vystupuje proti jiným národům mluvícím semitskými jazyky, např. Arabům. Rád bych se trvale držel přesvědčení, že na území dnešního Státu Izrael a na okupovaných územích mají právo na život v bezpečných hranicích a se všemi občanskými svobodami a lidskými právy všichni bez ohledu na etnickou a náboženskou příslušnost.

Chci věřit, že tato podoba přátelství mezi křesťany a Židy a mezi zúčastněnými etniky v sekulární společnosti je možná. Rád bych doufal, že tato podoba přátelství je nadějná.

Doc. ThDr. Ivan O. Štampach (narozen 18. 2. 1946) je teolog a religionista, dlouhodobě se zaměřující zejména na současné duchovní proudy. Angažuje se v mezináboženském dialogu, kromě Společnosti křesťanů a Židů také v rámci Nadace Světový étos a Společnosti pro mezináboženský dialog. Pravidelně publikuje v Deníku Referendum a dalších periodikách.

Svědectví náhrobků. Několik židovských osudů z jihu Čech

O takzvaném českožidovském hnutí už bylo napsáno mnohé. Jeho stoupenci usilovali o jazykovou a kulturní asimilaci Židů k českému národu, přičemž jejich činnost měla zpočátku charakter takřka národně-obrozenecký. První platformou, ve které se asimilanti sdružovali, byl Spolek českých akademiků židů (SČAŽ) založený na jaře 1876. Ten měl členy jednak zakládající (což byli platící příznivci, mnohdy i významné české osobnosti, ale i celé židovské obce), jednak čestné, přispívající a činné; poslední byli studenti a čerství absolventi vysokých škol židovského vyznání. Z řad činných členů byl volen řídící orgán Spolku – výbor. Účelem spolku bylo pěstovat vzájemnost a podporovat nezámožné činné členy při studiích. SČAŽ pořádal přednášky a plesy, zakládal knihovny a zajišťoval obědy a kondice pro své členy. Od roku 1881 vydával časopis *Kalendář českožidovský*.

Literatura obvykle uvádí, že množství stoupenců hnutí pocházelo z východních a jižních Čech a byli to absolventi gymnázií, pokračující ve studiu v Praze. V Táboře fungovalo od roku 1862 první gymnázium s výhradně českým vyučovacím jazykem. Prošla jím řada osobností, jež se pak staly členy SČAŽ a i později vynikly v českožidovském hnutí. V širším okolí Tábora jsme na židovských hřbitovech nalezli několik náhrobků mužů, kteří jako činní členové pracovali ve výboru SČAŽ. Náhrobky nám mohou jen zčásti zprostředkovat informace o osudech oněch lidí, pro něž nebylo problémem být zároveň Židy a Čechy, ale společně s archivními prameny a literaturou pomohou osvětlit alespoň málo o jejich životech. Nejméně toho víme o Eduardu Benešovi. Tento jmenovec našeho druhého prezidenta se narodil 8. března 1866 ve Mlýnech na Táborsku obchodníkovi Salomonu Benešovi

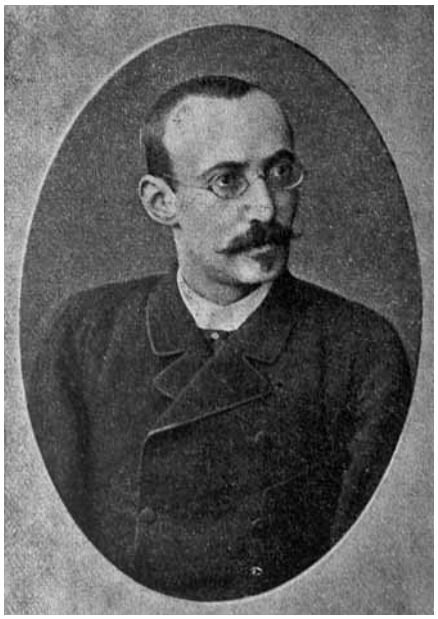

Vilém Zirkl.

a matce Sáře rozené Windové. Jeho hebrejské jméno bylo Elijahu. Spíše než německou židovskou školu v Radeníně navštěvoval českou obecnou školu v Choustníku. Během studia na táborském gymnáziu žil spolu s dalšími dvěma židovskými studenty v podnájmu u obchodníka Abrahama Žaluda. V osmdesátých letech 19. století začal studovat medicínu na české univerzitě. Brzy poté zemřel jeho otec. Ve správním roce 1886–1887 byl Beneš v jednom výboru SČAŽ nejprve náhradníkem a v dalším knihovníkem. V ročníku 1888–1889 byl pokladníkem. A konečně od května do listopadu 1891 zastával funkci starosty Spolku. Zastupoval Spolek navenek, řídil schůze výboru (scházel se nejméně dvakrát do měsíce), valné hromady a členské schůze. Nahlížel do veškeré korespondence a podepisoval všechny listiny Spolku. Následně se stal obvodním lékařem v Plané nad Lužnicí v rodném kraji. Záhy však (4. září 1892) zemřel a byl pochován na židovském hřbitově v Radeníně vedle svého otce. Až skoro po třech letech byl nad jeho hrobem vztyčen dva metry vysoký náhrobek se symbolem lékařství – Aeskulapovou holí s hadem. Nápis zní: Milému synu a bratrovi, nezapomenutelnému starostovi a milovanému kolegovi zřídili rodina a Spolek českých akademiků židů. V hebrejské části nápisu je použit obrat *halach le-marom*. Náhrobek byl slavnostně vztyčen 26. května 1895. Novinová zpráva uvádí, že šlo o první český náhrobek na hřbitově, což ovšem nebyla pravda.

Velmi aktivním vlastencem byl Vilém Zirkl (hebrejským jménem Jehuda Arije), narozený 7. ledna 1857 v Jistebnici rodičům Markovi a Kateřině jako jedno z jejich devíti dětí. Od dětství trpěl těžkou srdeční chorobou a byl krátkozraký, ale povahou byl optimista. Na táborském gymnáziu se věnoval především četbě české literatury, a tak byl nucen z obavy z maturity z matematiky odejít ze školy a střední vzdělání dokončit na jiném ústavu. Zirklovou největší vášní se ale stalo ochotnické divadlo. Nevynechal jediné představení. Sám měl dramatické nadání, a tak vystupoval v mnoha představeních souborů v okolí Tábora. Při právnickém studiu si v Praze udělal řadu známostí s předními osobnostmi divadla a spřízněných oborů. Znal Stroupežnického, Kolára, Šamberka, Slukova a další. Do periodik *Tábor* a *Český jih* psal četné články a kritiky z Prahy, Vídně a z cest. V letech 1879–1881 byl jednatelem SČAŽ, při čemž využil svůj organizační talent. Studií ale ze zdravotních důvodů zanechal. Žil pak převážně u příbuzných v Pacově, kde nějaký čas pracoval u italské společnosti stavící transverzální dráhu, jinak žil z úspor. Aktivně se účastnil společenského života maloměsta a měl zde řadu přátel bez rozdílu vyznání. Již dříve převzal v rodném kraji po odchodu Josefa Penížka roli českožidovského aktivisty. Psal pro *Kalendář českožidovský* a *Zábavní listy*. Překládal z polštiny a němčiny. Zemřel 12. října 1894 v Pacově, kde byl i pochován. Na jeho náhrobek byla vyhlášena sbírka. Byl pořízen roku 1896 a je na něm věnování od rodiny, přátel ze SČAŽ, Čtenářské besedy a Spolku divadelních ochotníků v Pacově ➤

Náhrobek Viléma Zirkla na židovském hřbitově v Pacově.

Prudice, židovský hřbitov, náhrobky Ignáce Herrmanna a jeho rodičů.

a starých přátel. Náhrobek pochází stejně jako Benešův z arcivévodského lomu v Konopišti. Stejný je materiál i použitý druh písma. Na obou pomnících je i stručný hebrejský text: židovství bylo pro první generace asimilantů ještě samozřejmé a inspirativní, neusilovali jako někteří jejich následovníci za několik desetiletí o asimilaci *usque ad finem*.

Na rozdíl od svých dvou vrstevníků byl Ignáci Herrmannovi dopřán dlouhý život. Přišel na svět 25. listopadu 1856 v Rašovicích na Táborsku jako syn řezníka Marka a matky Franzisky, rozené Rosenzweigové. Rodina později žila v Nasavrkách a Hošticích. Je doloženo, že v kvintě táborského gymnázia Ignác „vydával" s několika židovskými i křesťanskými spolužáky třídní časopis. Po maturitě studoval medicínu. Ve správním roce 1877–1878 byl ve výboru SČAŽ nejprve náhradníkem a pak jednatelem. Od listopadu 1882 byl snad starostou, pokud se nejednalo o jmenovce, protože Herrmann, užívající i jméno Hynek, absolvoval už roku 1877. Paradoxně dosáhl značného kariérního postupu v organizaci, jejímž jednacím jazykem byla němčina – v armádě. Když byl roku 1912 formálně penzionován, byl jedním ze sedmi vrchních štábních lékařů I. třídy u zeměbrany, rytířem Řádu Františka Josefa, nositelem zlatého Záslužného kříže s korunou, bronzové Jubilejní pamětní medaile ozbrojené moci a Vojenského jubilejního kříže. Žil v Praze a patrně pracoval v jedné ze dvou posádkových nemocnic. Byl příslušníkem smíchovské židovské obce. Za první světové války jistě sloužil v některé vojenské nemocnici, kterých tehdy bylo po Praze několik. Není jasné, zda získal hodnost generála ještě za monarchie, či v řadách československé armádní zdravotnické služby, v jejímž čele ale jistě nestál. Zůstal svobodný a zbytek života strávil v domku v Ruzyni. Zemřel 5. listopadu 1938 a o tři dny později byl pohřben na židovském hřbitově v Prudicích po boku svých rodičů. Na náhrobku je uvedeno datum úmrtí 7. listopadu.

◗ **Karel Vošta**, foto: archív autora

Prameny a literatura: Národní archiv Praha, fond HBMa, matriky židovských obcí Jistebnice, Mladá Vožice, Radenín, Smíchov; Státní okresní archiv Tábor, sčítací operáty 1880; Kieval, Hillel: *Formování českého židovstva*, Praha-Litomyšl 2011; Krejčová, Helena: *Výbory Spolku českých akademiků židů a akademického spolku Kapper*. In: Paginae historiae 7, 1999; Rataj, Antonín: *Kousek přírodopisu*. In: Guth, Otakar (ed.): Vzpomínky a úvahy: 1876–1926, vydáno k jubileu padesátiletého trvání Akademického spolku Kapper v Praze, Praha 1926; *Ruhestands--Schematismus der Österreichisch-Ungarischen Armee 1914*; Schoenbaum, Moric: *Památce Viléma Zirkla*. In: Pakosta, Ferdinand (ed.): Památník vydaný na paměť padesátiletého jubilea Jednoty divadelních ochotníků v Pacově 1859–1909, Tábor 1909; týdeník *Tábor*, 29. 5. 1895.

Názorový střet na Terezínské tryzně

Již po uzávěrce tohoto čísla Maskilu, v neděli 15. 5., došlo během Terezínské tryzny 2016 k neplánovanému střetu dvou pohledů na současné dění:

Předseda Českého svazu bojovníků za svobodu plk. Jaroslav Vodička zahájil setkání projevem, za jehož motto si zvolil výrok prezidenta Miloše Zemana (který Vodičkovi 8. května udělil Kříž za zásluhy): „Ponechejme minulost historikům, protože ji nemůžeme ovlivnit. Politici se mají zabývat budoucností."

Proto se na „posvátném místě terezínského ghetta, prosáklém krví a utrpením hrdinů" rozhodl pronést zásadní slovo k současnosti a budoucnosti:

„Jaká tedy bude budoucnost nás, našeho žití v srdci Evropy? S obavami se ptáme, vedeni mnohdy zkreslujícími informacemi

Předseda Českého svazu bojovníků za svobodu plk. Jaroslav Vodička.

především médií veřejné služby, co miliony především ekonomických migrantů, kteří prchají za pohodlnějším životem, ne s touhou bránit svou vlast, prchají, aby vytěžili náš léta a prací generací před námi budovaný evropský sociální a ekonomický systém. Ne proto, že doma žijí v nesvobodě, a pokud tak třeba žijí, nechtějí za změny k prospěchu svého lidu bojovat. Mladí zdraví muži s novými mobily v rukou, v kožených bundách za tisíce, se srdceryvnými fotkami topících se bárek na moři vyrobených mnohdy i samotnými zločinnými převaděči. Ohlížíme-li se nyní za minulostí a děsivostí druhé světové války, musíme se samozřejmě spolu s vrcholnými politiky naší země, ale i vratké Evropské unie vážně zamyslet nad tím, jak bránit tisícileté hodnoty naší kultury před invazí kultury jiné, s cíli, které si můžeme domyslet, se zájmy, jenž[1] můžeme vytušit." Vodička dále vyjádřil své obavy z údajné řízené invaze, která má Evropu „v těch či oněch zájmech od základu změnit".

Vrchní zemský rabín Karol Sidon na jeho slova před tradiční modlitbou zareagoval: „Dobrý den, já jsem neměl v úmyslu něco říkat, ale přinutili mě k tomu mí předřečníci. Já si myslím, že Židé mají poněkud jiné

Vrchní zemský rabín Karol Efraim Sidon.

zkušenosti, možná protože sami zažili za války problém. Problém se státy, které jim neumožnily emigraci ze zemí, který byly ohrožený nebo obsazený Němci. Všichni, kteří zahynuli, zahynuli nejenom díky tomu, že je Němci vyvražďovali, ale také proto, že svět, nežidovský svět, ale nakonec i židovský, jim uzavřel vlastně cestu záchrany. A to bychom si měli uvědomovat právě v dobu, kdy přicházejí lidé, o kterých se říká, že by měli bojovat vlastně jako za svou svobodu. Ale my dobře víme, jak je to skoro nemožné. Vždyť i ta moje generace zažila situaci, kdy mnoho lidí, asi většina, věděla, že komunistický režim je zločinný, ale taky jim nezbývalo nic jiného, než to přežít. Měli to štěstí, že ho většinou přežili."

Na dotaz Maskilu rabín Sidon ke svému vystoupení dodal: „Po proslovu pana Vodičky jsme neměli jinou volbu, než zabránit tomu, aby se Terezínská tryzna zvrhla v tribunu, odkud se budou jménem obětí té nejzvrhlejší totality na evropské půdě prezentovat postoje, apelující na nejtemnější rysy lidské povahy, které byly, jsou a budou živnou půdou pro vznik totalitních režimů a jejich udržení."

◗ **red**, foto: repro Česká televize

Záznam přímého přenosu z události je dostupný na stránkách České televize:
http://www.ceskatelevize.cz/porady/10997918455-mimoradne-porady-ct24/216411034000045-terezinska-tryzna/
Proslov J. Vodičky 19:32–23:16
Proslov K. E. Sidona 37:47–
Reportáž z události od Rosy Bauerové přineseme v následujícím čísle.

1 U obou projevů se jedná o přepis originálního znění beze změn.

Inkluze po izraelsku

Izraelský ministr školství Naftali Bennett koncem února oznámil, že uvolní pět milionů šekelů na začlenění dětí s postižením do mládežnických hnutí. Ty jsou v Izraeli jedním z důležitých socializačních prvků, zvláště pro ty, kdo nemohou sloužit v armádě. Bennetta s jeho stranou Židovský domov nelze ani při velké fantazii pokládat za spolek levicových utopistů. Proč se tedy šéf rezortu výchovy rozhodl uvolnit v přepočtu více než 32 milionů korun na něco tak „idealistického"?

Při bližším ohledání souvislostí zjistíme, že se nejedná o převratnou novinku, jak by se zdálo např. z článku na *Jpost*, nýbrž o rozvinutí dřívějšího projektu na začlenění dětí s fyzickým anebo mentálním postižením do volnočasových aktivit, který vznikl už v roce 2014 za úřadování Šaje Pirona z liberálně-sekulární strany Ješ Atid („Budoucnost existuje"). Od samého začátku byl založen na spolupráci ministerstva školství a ministerstva sociálních věcí společně s Jointem (JDC), Radou mládežnických hnutí v Izraeli (*Moeced tnuot ha-noar be-Jisrael*) a řadou nevládních organizací (např. nadací Shalem, Beit Issie Shapiro, Ruderman Family Foundation).

Projekt je plánován na pět let, po vypracování manuálů a uspořádání kurzů pro vedoucí a pracovníky s mládeží následovala v dubnu 2015 televizní kampaň s heslem „I když je to náročnější – nenech si ujít kamaráda" (*Gam im ze doreš joter, al-tefasfes chaver*) – video viz: www.youtube.com/watch?v=4osQzprM-Y4 a www.youtube.com/watch?v=C9Kkx__Kjj0

Logo a snímek z loňské televizní kampaně „I když je to náročnější – nenech si ujít kamaráda" (Gam im ze doreš joter, al-tefasfes chaver).

Souběžně s ní se rozběhly informační internetové stránky pro děti, rodiče a učitele. Jednotlivé organizace mohly získat kompenzační pomůcky a další vybavení. Během dvou let tak vzrostl počet dětí s hendikepem ➤

Inkluze a židovské školství

Inkluze je v současnosti v českém veřejném prostoru velmi často skloňovaným pojmem. Naše společnost se snaží vymyslet model vzdělávání, který by pomohl naplňovat potřebu společnosti vzdělávat děti v reálném prostředí, tedy ve třídách, kde se potkávají různé děti s různými životními příběhy, odlišnými schopnostmi a talenty a zároveň potřebami, specifiky a někdy i handicapy. Podstatou této myšlenky je přesvědčení, že jen studenti, kteří se během školních let potkávají s dětmi, které nejsou stejné jako ony a tedy nevyrůstají v určitém „skleníku" dělených skupin podle výkonnosti, schopností nebo například fyzického či duševního zdraví, se budou i v dospělém životě umět orientovat ve společnosti, v pracovním týmu nebo třeba v komunitě, které budou heterogenní.

S tématem inkluze se setkáme i v židovském školství, a to hned na několika úrovních. Je samozřejmé, že i školy určené pro židovské studenty otevírají otázky způsobu integrace dětí se specifickými učebními potřebami nebo různými druhy handicapů. K těmto tématům přistupují také specificky židovské otázky: jakým způsobem integrovat děti, jejichž rodným jazykem není čeština a které do škol často přicházejí jen na několik let, která jejich rodiče tráví pracovně v České republice? Jak integrovat děti, jejichž rodným jazykem je hebrejština a které se v tomto jazyku chtějí rozvíjet i v rámci školy řídící se českojazyčným kurikulem? Nejdůležitější otázkou pak je, jak připravit židovský program ve škole, kterou navštěvují rodiny s velmi odlišným židovským zázemím a odlišnými očekáváními týkajícími se toho, k čemu by děti židovská výchova ve škole měla vést?

V pražských Lauderových školách se otázkami inkluze zabýváme vlastně již od jejího vzniku na všech výše zmíněných úrovních. Naše odpovědi na ně se mění s časem i s proměňujícím se složením našich studentů a žáků. Všechna naše řešení mají ovšem po většinu existence školy jednoho společného jmenovatele, a tím je filozofie komunitní školy – protože byly Lauderky zřízeny Židovskou obcí v Praze a Lauderovou nadací s cílem rozvíjet židovství dětí celého spektra komunity, snažíme se být školou otevřenou a přátelskou ke všem dětem a rodičům, ať již pocházejí z praktikujících, tradičních nebo sekulárních rodin a zároveň ➤ pro židovské děti různých národností. Samozřejmost inkluze vyplývá i z jednoduchého faktu, že naše škola je v celé České republice jedinou židovskou školou, a proto slouží všem. Výuka probíhá otevřenou, přátelskou a nedogmatickou formou. Během hodin se potkávají děti s různou domácí zkušeností z prožívání judaismu, a tak se již od malička učí žít v židovské společnosti, která je diverzifikovaná, a poznávají se, že my Židé máme mnohé společné, ale můžeme být v některých aspektech svého židovství velmi rozdílní. V samotné výuce se snažíme, aby naše děti nezískávaly jen vědomosti, ale aby byly v hodinách vedeny k přemýšlení, formulaci vlastních postojů a názorů, a aby měly možnost na základě svých zážitků a zkušeností z hodin, židovských projektů a setkání se zajímavými židovskými osobnostmi postupně samy formovat svou vlastní, individuální židovskou identitu. Náš profilový student tedy není definovaný ani jako ortodoxní žid, ani člověk sekulární, ani přesvědčený sionista či židovský světoobčan, ale člověk, který má pozitivní vztah k judaismu a který získal během svých školních let dostatek znalostí, zkušeností a zážitků, aby sám dovedl najít své místo v židovském světě a věděl, jakým Židem chce být.

Významnou postavou izraelských reforem v oblasti inkluze byla v posledních letech bývalá soudkyně Nejvyššího soudu Dalia Dorner. (foto: Levy Dudy – Wikipedia)

v mládežnických organizacích z několika set na čtyři tisíce a ministerstvo si od podpory slibuje ještě zdvojnásobení.

„Integrace dětí se speciálními potřebami do mládežnických hnutí má zásadní význam pro výchovné hodnoty. Má dvojí přínos, jak pro děti se speciálními potřebami a jejich rodiny, tak pro mládežnická hnutí a ostatní děti," prohlásil k tomu Bennett. V kontextu reálné politiky je třeba hledat reálné důvody, zvláště ekonomické. Izraelská vláda si spočítala, že začlenění lidé s hendikepem nezatíží rozpočet tolik jako ti, kteří zůstanou doma nebo v podporovaném zaměstnání (ostatně, „doma" zůstává v Izraeli už teď jen málokdo). Nejde však jen o to.

Školy

Snaha o zpřístupnění volnočasových aktivit následuje proces, který ve školství probíhá již několik let. Započal roku 2011 takzvanou „Reformou Dalii Dorner". Dalia Dorner (nar. 1934), někdejší soudkyně Nejvyššího soudu, byla roku 2009 pověřena předsednictvím speciální komise, která měla za úkol vytvořit doporučení na základě průzkumu izraelského speciálního školství. Sestávala ze zástupců odboru pro speciální vzdělávání a finančního odboru ministerstva školství, zástupců ministerstva financí a reprezentantů rodičovských neziskovek.

Tehdejší ministryně školství v Olmertově vládě, Juli Tamir (Strana práce), reagovala na tlaky rodičů i škol: rodiče se cítili omezováni v možnostech volby – najít školu, která by byla ochotná přijmout dítě s postižením, bylo spojené nejen s nutností dojíždět, ale i s obtížným získáváním kompenzačních pomůcek, asistentů atd. Školy si zase stěžovaly na špatný systém financování, který ty začleňující znevýhodňoval.

Tento systém byl výsledkem poněkud váhavého „Plánu pro inkluzi" z devadesátých let, který vycházel z prohlášení, že „jedním ze základů izraelského vzdělávacího systému je povinnost odpovídat vzdělávacím potřebám všech žáků a zejména žáků se speciálními potřebami, a to v prostředí spíše inkluzivním nežli exkluzivním", a že „většina žáků se zvláštními potřebami může a má být začleněna (do běžných škol)". Uskutečňování této deklarace z minister-

skému oběžníku ovšem v praxi často záviselo na neústupnosti rodičů při vyjednávání se školami a především místními úřady, které ze svých rozpočtů platily speciální vybavení a některé další náklady. Míra investic do inkluze ze státní kasy se měnila podle stavu izraelské ekonomiky, což zejména po vypuknutí hospodářské krize přivádělo školy i rodiče do každoročních nejistot.

Kritici tohoto systému, jako Thomas Gumpel z katedry speciální pedagogiky Hebrejské univerzity v Jeruzalémě, upozorňovali na to, že v samotném důsledku vedl ke zřizování speciálních tříd v běžných školách či speciálních programů, které vypomáhaly tam, kde se plná inkluze z finančních důvodů nedařila.

Doporučení Komise Dalii Dornerové (Dalia Dorner Committee) zněly: 1) Rodiče musí mít právo volby, kde se jejich dítě bude učit. 2) Je třeba zavést systém „funding following the child": Výše příspěvku na konkrétní dítě se má odvozovat od míry postižení dítěte a od jeho funkčních schopností. Tento příspěvek bude poskytnut té škole, kterou dítě navštěvuje, ať už se jedná o školu běžnou nebo speciální. 3) Pro výši příspěvků má být rozhodující, do jaké míry je dítě schopno v běžné škole fungovat, nikoli míra jeho postižení. Výše podpory se tedy má odvozovat primárně od schopností dítěte, nejen od jeho diagnózy.

Jinými slovy, příspěvek odvozený od schopností, možností a potřeb konkrétního dítěte dostává nyní ta škola, kam dítě chodí,

Respekt k jinakosti dostává v naší škole se školním rokem 2016/2017 další rozměr v podobě dvou novinek. Lauderky měly do letošního roku pouze 1. stupeň, na který navazovalo osmileté gymnázium. To bohužel v minulých letech znamenalo, že páťáci z naší cílové skupiny, kteří neuspěli u přijímacích zkoušek do primy, museli po páté třídě odcházet na jiné, nežidovské základní školy. V současné chvíli máme již tolik zájemců o studium na naší škole, že můžeme od příštího školního roku otevřít vedle primy také běžnou 6. třídu, která bude v dalších letech pokračovat až do konce základní školní docházky v 9. třídě. V Lauderkách tedy budou moci zůstávat všechny děti se zájmem o židovské vzdělávání, a to nově i ve věku druhého stupně ZŠ. Důležitým aspektem prolínání 2. stupně a gymnázia je i fakt, že na některé předměty – zejména na židovskou výchovu a hebrejštinu – budou žáci nových tříd zůstávat ve společných třídách a podle svých úrovní studovat ve skupinách, ve kterých budou studovat společně studenti napříč primou a 6. třídou (sekundou a 7. třídou atd.). Podle individuálních zájmů dětí v celém spektru naší školy budeme nově nabízet specializované povinně volitelné nebo nepovinné hodiny, které se budou zabývat jednotlivými specifickými oblastmi judaismu – modlitbou, halachou, parašat ha-šavua nebo židovskou literaturou.

V Lauderkách se snažíme cílevědomě budovat i komunitní aspekt naší školy – v neformální části našeho školního programu zveme ke spolupráci rodiče a prarodiče, kteří u nás v současné době učí zhruba polovinu všech odpoledních kroužků. Dále více než polovinu odpoledních dílen pořádaných před židovskými svátky vedou buď rodiče (kteří pro nás dílny připravují většinou ve spolupráci se sdružením Chinuch) nebo naši starší studenti či absolventi. Všechny tyto akce na druhou stranu také navštěvují příbuzní našich studentů nebo lidé z širší židovské komunity. Naši absolventi také učí některé výběrové semináře na vyšším gymnáziu, rodiče se aktivně podílejí na nejrůznějších aspektech fungování školy.

Pokud jde o jazykovou výbavu našich dětí, pokud k nám přicházejí děti, které neovládají češtinu, věnuje se jim během prvního půl roku jejich pobytu ve škole speciální pozornost – navštěvují hodiny češtiny pro cizince, ve většině školních předmětů mají individuální plán a jejich třídní učitel systematicky pracuje jak s žáčkem, tak s jeho rodiči. Všechny děti, jejichž rodným jazykem je hebrejština, mají v naší škole individuální hodiny svého jazyka s rodilým mluvčím. Stejnou službu poskytujeme také dětem, jejichž rodným jazykem je angličtina.

Stejně tak jako se snažíme být školou pro všechny děti, pokud jde o jejich židovství, děláme i maximum proto, abychom byli přátelským místem pro všechny děti, pokud jde o jejich specifické učební potřeby. Ve škole působí školní speciální pedagožka a školní psycholožka, které vytvářejí individualizované učební plány, popřípadě specifická doporučení pro práci s dětmi podle jejich potřeb. Tyto děti jsou v péči těchto dvou specialistek také během individuálních odpoledních nápravných hodin. V hlavním vyučování se ale učí ve třídě společně s ostatními spolužáky, vždy podle svého individuálního plánu. V tomto školním roce jsme díky získaným grantům mohli dvěma dětem, které potřebují péči specifičtější, zajistit na celou dobu jejich pobytu ve třídě specializovaného asistenta.

Naše cesta není prosta pokusů, střídavých úspěchů a zároveň chyb, které nevyhnutelně s každým novým krokem přicházejí. Obecně ale doufáme, že v oblasti inkluze jsme školou stále se zlepšující a že tak, jak se mění děti, které k nám přicházejí, měníme i my školu tak, aby byla místem pro všechny židovské děti, které mají o vzdělání u nás zájem.

Tereza Gafna Váňová, zástupkyně ředitele pro židovskou výchovu, Lauderovy školy

ať už to bude škola speciální nebo „normální“. A co je důležité, ve chvíli, kdy se rodiče rozhodnou dát dítě jinam, jde příspěvek opět za ním.

To je důležité zejména pro soukromé a alternativní školy, v nichž inkluze často předbíhala státní plán. V Izraeli je jich hodně a podobně jako organizace pomáhající lidem s postižením vznikají převážně z rodičovských iniciativ. Souviselo to i se skutečností, že do alternativních škol odcházela řada absolventů oboru speciální pedagogiky. Tyto školy však obtížně vyjednávaly s úřady pokrytí nákladů. Peníze na hrazení speciálních pomůcek a asistentů v těchto školách bylo často nutné hledat u soukromých sponzorů a nadací. Reforma pro ně tedy znamenala podstatnou úlevu.

Co odpoledne?

Většina škol má jen dopolední výuku (cca do jedné hodiny), odpolední program (až do sedmi večer) je dobrovolný – a placený. Rodiče postižených dětí jsou zaměstnaní stejně jako ostatní, odpolední programy však s hendikepovanými příliš nepočítají. Další možností jsou právě mládežnické organizace. Podporou volnočasových aktivit dětí s postižením uvolňuje vláda ruce jejich rodičům. Některé organizace se již o integraci pokoušely dříve. Prvním plně inkluzivním hnutím bylo patrně skautské sdružení *Knafajim šel Krembo* – (angl. Krembo Wings, zal. 2002 v Hod ha-Šaron). Nebyl jich ale dostatek a děti za nimi musely dojíždět. Rodičům tím stoupaly náklady a samozřejmě i časová zátěž. To vedlo řadu rodičů k tomu, že svoje děti nechávali raději ve speciálních školách či třídách, kde byl odpolední program zajištěný.

Jedním z řešení byly a jsou právě speciální projekty jako *Tikšoret* (Komunikace) fungující pro několik speciálních tříd v Jeruzalémě. Jsou koncipované tak, že část programu mají děti s postižením společně s dětmi z běžných tříd, část tráví odděleně. Tento systém má své výhody, protože nabízí jak možnost rehabilitace, zdravotních cvičení, logopedie nebo třeba speciální kurzy komunikace a zacházení s penězi, tak možnost účasti na běžných aktivitách (výtvarná výchova, výlety) se spolužáky bez postižení. Některé programy zajišťují po skončení i dopravu domů, což třeba v Jeruzalémě, v jehož zácpách s láskou vzpomenete na pražskou magistrálu, přijde vhod.

Kritici tohoto systému namítají, že se v něm děti zřetelně dělí na „normální“ a „ty druhé“, což ztěžuje navazování kontaktů mezi oběma skupinami a oddělený rozvrh může pocit vydělení ještě posilovat. Řada rodičů i dětí je v těchto programech ale spokojená a začlenění do běžných mládežnických hnutí nechce, vidí v tom výhody obojího: speciální péči i možnost navazovat obyčejné mezilidské kontakty.

Beit Issie Shapiro je pro mnohé rodiny s hendikepovanými dětmi důvodem přestěhovat se do Ra'anany. (foto: http://en.beitissie.org.il)

A o prázdninách?

Stejný problém řeší rodiče – v Izraeli i jinde – během prázdnin. I škola otevřená všem se na prázdniny zavře. Rodiče musí dál chodit do práce a dětem volný čas zajišťuje obvykle nějaká organizace pomáhající postiženým. Proces začleňování se tak na celou dobu letních dobrodružství, kdy přicházejí často rozhodující zážitky, prostě přeruší. Po návratu si můžou hendikepovaní žáci s těmi zdravými jen popovídat o tom, že prázdniny trávili fakt hodně jinak…

Změnit se to rozhodli opět iniciativní rodiče. Za jedním z prvních inkluzivních táborů stály dvě matky dětí s Downovým syndromem, Beth Steinberg a Miriam Avraham. Založily organizaci *Šutaf* a v roce 2007 uspořádaly první tábor pro deset zdravých i různě postižených dětí. Zakrátko se jejich působnost rozšířila i na volnočasové aktivity během roku. Když se pro pořádání inkluzivních táborů rozhodli členové hnutí *Ha-šomer ha-cair*, sbírali u nich inspiraci a zkušenosti.

Přestože nejvyšší počet dětí se zvláštními potřebami žije v Jeruzalémě, nejinkluzivnějším místem Izraele je městečko Ra'anana, kde sídlí organizace *Bejt Issie Shapiro* (BIS). Působí zde od roku 1980 a z drobné organizace jedné sociální pracovnice (byť dcery podnikatele z JAR) se vypracovala na neziskovou organizaci celosvětové působnosti. V roce 2012 získala BIS status zvláštního poradce při Ekonomickém a sociálním výboru Organizace Spojených národů (ECOSOC). Děti s postižením se v Ra'ananě mohou zapojit do dvou škol, náboženské *Bilu* nebo sekulární *Jachdav*. Komfort, který tato NGO hendikepovaným obyvatelům Ra'anany ve spolupráci s místními úřady zajišťuje, je důvodem, proč se sem některé rodiny přestěhovaly z pulsujícího Tel Avivu.

Kromě řady programů a aktivit – od lékařské péče přes odlehčovací služby po lobování u politiků – otevřela BIS v roce 2005 také Park přátel (*Park Chaverim*). Je to první izraelské hřiště, vyprojektované tak, aby si tu mohly naplno hrát všechny děti: kolotoče a další zařízení jsou uzpůsobené pro vozíčkáře a osoby se zrakovým a sluchovým postižením. Brzy projevila zájem i další města, nejen v Izraeli. K dnešnímu dni je podle údajů BIS dokončeno či ve výstavbě na třicet takových hřišť.

Nicméně i BIS provozuje speciální školu, stejně jako další organizace, které napomohly prosazení široké inkluze. Speciální školy nezanikají, ale zaměřují se na pomoc dětem se středně těžkým až těžkým mentálním hendikepem nebo vícenásobným postižením.

Inkluze je v Izraeli dlouhodobým trendem, který sledují levicové i pravicové vlády. Na rozdíl od České republiky má přitom Izrael několik výhod: jako stát vzniklý imigrací má letitou zkušenost se začleňováním všelijak „jiných“; stejně dlouhá je i historie nejrůznějších svépomocných organizací a iniciativ; a izraelští rodiče mluví do toho, co se děje ve školách, kam chodí jejich děti. Pokud by inkluze někomu škodila, můžeme si být jistí, že se izraelské matky (a otcové) ozvou. A pěkně nahlas.

Ruth Jochanan Weiniger

Londýn 2016 Konference Evropské unie progresivního judaismu

Ve dnech 14. až 17. dubna 2016 se v Londýně uskutečnila konference Evropské unie progresivního judaismu (EUPJ).

V závěru zahajovacího ceremoniálu v Guildhall se představili zástupci devíti zemí, které v roce 1926 zakládaly Světovou unii progresivního judaismu. Českým vlajkonošem byl David Maxa, student berlínského rabínského semináře Abraham Geiger Kolleg.

Čísla

Konference se zúčastnil rekordní počet 350 delegátů z 29 zemí. Mezi bylo 86 rabínů, rabínek a studentů rabínských seminářů. Londýn nebyl jako místo konání letošní konference zvolen náhodně. Právě zde byla před devadesáti lety založena Světová unie progresivního judaismu (WUPJ), jejíž regionální odnoží je i EUPJ. Kromě ní má WUPJ dalších šest regionálních organizací, které mají dohromady 1,8 miliónu členů v padesáti zemích světa. Devadesátiny WUPJ byly během čtyřech konferenčních dnů jedním z často připomínaných témat. Nás může těšit, že jednou z devíti zakladatelských zemí bylo v roce 1926 i Československo. Dalším „oslavencem" pak byl londýnský rabínský seminář Leo Baeck College, který byl založen před šedesáti lety. I výchova nových rabínů pro evropské reformní komunity byla jedním z hlavních témat konference. Rekordní zastoupení měla v Londýně i Česká republika, kterou reprezentovalo čtrnáct delegátů z Prahy, Liberce, Děčína a Karlových Varů.

Kabalat šabat v překrásné West London Synagogue byl jedním z vrcholů celé konference.

Místa

Zahajovací ceremoniál proběhl v srdci londýnského City, v historické Guildhall, která je dějištěm významných politických událostí již více než osm století a v dnešní době patří mezi nejvýznamnější reprezentační prostory Londýna i celé Británie.

Kabalat šabat hostila nádherná West London Synagogue (postavená v roce 1870) v těsném sousedství slavného Hyde Parku a Mramorového oblouku, ranní sobotní bohoslužbu pak moderní Liberal Jewish Synagogue.

V sobotu odpoledne měli účastníci konference na výběr z několika různých prohlídek města a jeho nejen židovských pamětihodností (mimo jiné bylo možné navštívit i muslimské kulturní centrum). Většina české delegace využila možnosti navštívit Westminster Synagogue (jejímž sídlem je viktoriánský Kent House), která se v šedesátých letech stala domovem více než pěti set českých svitků Tóry, odkoupených z tehdejšího komunistického Československa soukromým sběratelem. Podstatná část svitků byla později restaurována a zapůjčena synagogám po celém světě. Dnes je synagoga stále sídlem nadace, která sbírku českých svitků spravuje. Vzniklo zde rovněž malé muzeum.

Jména

Během konference zazněly příspěvky mnoha desítek řečníků. Za všechny jmenujme alespoň tři. Jeden z nejsledovanějších příspěvků (nazvaný *Židovská identita – co nás jako Židy spojuje a co rozděluje*) přednesla historička Fania Oz-Salzberger, která je spolu se svým otcem, slavným izraelským spisovatelem Amosem Ozem, autorkou mimořádně zajímavé knihy *Židé a slova* (česky vyšla v loňském roce v nakladatelství Paseka). Snad nejčastěji zaznívalo jméno rabína Joela Oserana. Dosavadní viceprezident WUPJ se pozvolna chystá k odchodu do penze, a tak byla londýnská konference i ve znamení jednoho velkého loučení. Joel Oseran pracoval pro WUPJ třicet let a byl jednou z jejích klíčových postav. V posledních deseti letech věnoval mnoho svého času i rozvoji reformního judaismu v České republice, kterou mnohokrát navštívil. Stál

Rabín Joel Oseran, dosavadní viceprezident WUPJ.

mimo jiné u zrodu tradice každoročních reformních šabatonů a dalších projektů.

Nástupcem rabína Oserana v oblasti péče o rozvoj evropských reformních komunit bude rabín Ruven Bar Efraim. Ten se stal i předsedou právě v Londýně nově ustanoveného Evropského progresivního rabínského shromáždění.

Příští rok v Jeruzalémě

Tímto přáním jsme před měsícem tradičně končili pesachový seder. Pro reformní Židy z celého světa se však pro tentokrát jedná o skutečné pozvání. Konference EUPJ (stejně jako konference ostatních regionů WUPJ) se konají jednou za dva roky. V lichých letech se pak koná celosvětová konference WUPJ. Tu poslední hostilo v loňském roce brazilské Rio de Janeiro, v roce 2017 se uskuteční v Jeruzalémě, který je dnes sídlem světového ústředí WUPJ.

Kateřina Weberová, foto: Dale Lazar

KULTURNÍ PROGRAM – ČERVEN 2016

Židovské muzeum v Praze, Oddělení pro vzdělávání a kulturu

**Maiselova 15, Praha 1,
tel. 222325172,
education@jewishmuseum.cz,
www.jewishmuseum.cz**

Maiselova synagoga, Maiselova 10, Praha 1:

čtvrtek 2. 6. v 19 h:
Prolínání. Koncert houslistky **Jany Vonáškové-Novákové** a violistky **Jany Vavřínkové**. Program: G. F. Händel – J. Halvorsen: *Passacaglia pro housle a violu*, J. S. Bach: *Preludium z 3. Partity E dur, BWV 1006 pro housle sólo*, M. Castelnuovo-Tedesco: *Sonáta pro housle a violu*, M. Vieuxtemps: *Capriccio c moll pro violu sólo*, B. Martinů: *Tři madrigaly pro housle a violu*. Vstupenky na koncert je možno zakoupit v předprodeji v Maiselově synagoze nebo v Informačním a rezervačním centru ŽMP (Maiselova 15, Praha 1). *Vstupné 180 Kč*

středa 8. 6. v 19 h:
Čeští Židé a judaismus pohledem českých publicistů a médií. Česká společnost je v Evropě vnímána jako vstřícná vůči Židům a Izraeli. Co to je latentní antisemitismus a jak se projevuje ve většinové společnosti? Provokuje něčím judaismus dnešního českého občana? Do jaké míry se v očích české společnosti prolíná obraz Izraele a českých Židů? Na tyto otázky se pokusí odpovědět publicista a ředitel *Občanského institutu* **Roman Joch** a novinář a moderátor televizního pořadu *Konfrontace* **Petr Fischer**. Moderuje **Honza Neubauer.** Vstup volný

středa 15. 6. v 19 h:
Jakob Gordin: *Dement Lemach* – divadlo jednoho herce a jidiš písně. Šest postav aktovky Jacoba Gordina *Dement Lemach* v podání herečky **Hany Frejkové**. Ve svých denících popisuje Franz Kafka, jak silně byl zasažen jidiš divadlem, především jeho dějovou intenzitou a vášnivým hereckým projevem. Je pravděpodobné, že právě tato aktovka jej inspirovala při psaní povídky *Proměna*. V průběhu tohoto večera se Hana Frejková v divadle jednoho herce vrací k atmosféře přelomu století a jeho zálibě v naturalistickém divadle. Po přestávce následuje koncert jidiš písní. Účinkují: **Hana Frejková**, **Slávek Brabec** (akordeon) a **Milan Potoček** (klarinet). Vstupenky je možno zakoupit v předprodeji v Maiselově synagoze nebo v Informačním a rezervačním centru ŽMP (Maiselova 15, Praha 1). *Vstupné 100 Kč*

středa 29. 6. v 19 h:
Naše 20. století: pohled z druhé strany. Závěrečný díl letošní série úspěšného pamětnického cyklu, zaměřeného na příběh českých Židů ve 20. století v prolínání židovské a nežidovské perspektivy. Pozvání přijali socioložka a publicistka **Jiřina Šiklová** (*1935), signatářka Charty 77, a **Felix Kolmer** (*1922), bývalý terezínský vězeň a přeživší osvětimského vyhlazovacího tábora. Moderuje novinář, dokumentarista a spisovatel **Adam Drda**. *Vstup volný*

Auditorium OVK ŽMP, Maiselova 15, 3. patro:

čtvrtek 9. 6. v 18 h:
Tovaryšstvo Ježíšovo (jezuité) a Židé: historie i konec jednoho tabu ve světle změn II. vatikánského koncilu. V loňském roce uplynulo 50 let od vydání koncilní deklarace Nostra Aetate, která přinesla i výraznou změnu postoje katolické církve k Židům a judaismu. V neposlední řadě přispěl tento dokument k otevření některých témat, která v církevních kruzích zůstávala „tabu" po celá staletí. Mezi ně patří klíčový význam španělských a portugalských křesťanů židovského původu při založení Tovaryšstva Ježíšova Ignácem z Loyoly v roce 1540, i jejich vyloučení v roce 1593 spojené s vydáním dekretu zakazujícím přijímat do jezuitského řádu konvertity či jejich potomky. Přednáška **Leny Arava-Novotné** z HTF UK seznámí nejen s fakty a souvislostmi doprovázejícími tyto události, ale představí i některé práce současných historiků, kteří se je pokoušejí kriticky interpretovat, a přispět tak k dalšímu posunu v křesťansko-židovských vztazích.

pondělí 13. 6. v 18 h:
Mezi Západem a Východem. Ludwig August Frankl patřil k mnoha Židům z Čech a Moravy, kteří v 19. století významně ovlivnili život ve Vídni. Tento rodák z Chrástu u Chrudimi, původním povoláním lékař, stál od třicátých let coby básník, novinář, vydavatel, estetik, cestovatel a filantrop ve středu společenského a politického dění v metropoli habsburské říše. Uznání dosáhl i jako orientalista a za své zásluhy byl povýšen do šlechtického stavu s titulem rytíře z Hochwartu. Jeho pestré osudy líčí 15 autorů v knize *Ludwig August Frankl (1810–1894)*, vydané v němčině nakladatelstvím Böhlau. S její editorkou, rakouskou historičkou **Louise Hecht**, a s literárním vědcem **Václavem Petrbokem** o ní bude mluvit publicista **Petr Brod**.

neděle 19. 6. v 14 h:
Program pro děti a jejich rodiče: Co lvíček Arje rád vaří? Lvíček Arje vás provede židovskou domácností a kuchyní. Dozvíte se, co je košer a co je trejfe a co nechybí v žádném nábožensky tradičním židovském domě. Společně si připravíme košer hostinu a napíšeme si několik receptů. **Prohlídka: Španělská synagoga.** *Jednotné vstupné 50 Kč*

čtvrtek 23. 6. v 18 h:
Židovské motivy v českém hraném filmu. Šestý díl z filmového cyklu **Alice Aronové** naváže na zobrazování tématu transportů. **Alice Aronová** se zaměří na spolupráci nedávno zesnulého režiséra **Jana Němce** se spisovatelem Arnoštem Lustigem a atmosféru filmů české nové vlny v šedesátých letech 20. století. **Projekce: Démanty noci (64 min, 1964), režie Jan Němec.** *Vstup volný*

Výstava v prostorách OVK:
Proč v ghettu múzy nemlčely? Výstavy studentských prací z XVII. ročníku výtvarné soutěže Památníku Terezín. Od 27. 4. do 23. 6. 2016. Po–čt 12–16 h, pá 10–12 h, během večerních programů a po domluvě.

Muzejní noc
11. 6. 2016, od 22.30 do 1 h – Španělská a Maiselova synagoga otevřeny zdarma.

pobočka Brno:

**třída Kapitána Jaroše 3,
602 00 Brno,
tel. 544509651, 544509652**

čtvrtek 2. 6. v 17 h:
Domy života II – Jemnice, Police, Šafov. Trojice hřbitovů dokumentuje židovské osídlení a podobu židovských náhrobních kamenů na jihozápadní Moravě. V dalším pokračování cyklu *Domy života* ***Helena Bretfeldová*** představí pomocí fotografií a podrobnějšího rozboru několika pozoruhodných macev. Nejprve nekropoli v Jemnici, jeden z nejstarších moravských židovských hřbitovů doložených až do 14. století. Dále malý, ale cenný hřbitov v Polici u Jemnice ze 17. století s náhrobky barokního a klasicistního typu včetně zpodobení Mojžíše; výjimečný je dokument o pokusu násilného pokřtění dítěte místního židovského rychtáře. Jedinečný je hřbitov v Šafově ze 17. století s dochovanou kolekcí asi pěti set náhrobků s unikátními vyobrazeními, například tzv. Jákobova žebříku i jiných, mj. pozoruhodných lidových motivů. *Vstupné 30 Kč*

neděle 5. 6. v 10.30 h:
Magen David – Davidova hvězda. Jaká je historie a význam tohoto symbolu? Zájemci si jej na dětské výtvarné dílně budou moci zpodobit různými výtvarnými technikami. Dílna pro děti s rodiči se uskuteční v prostorách sálu Turistického a informačního centra ➤

ŽOB na židovském hřbitově v Brně-Židenicích. *Vstupné 30 Kč*

čtvrtek 16. 6. v 17 h:
Agudas Achim – komentovaná prohlídka nově zrekonstruované synagogy v Brně. Touto cennou funkcionalistickou stavbou, navrženou významným architektem Ottou Eislerem, a v současnosti jediným objektem svého druhu na Moravě a ve Slezsku, sloužícím svému primárnímu účelu, provede s odborným výkladem ***Kateřina Suchánková***, lektorka brněnského OVK ŽMP. *Poplatek za výklad 30 Kč*

úterý 21. 6. v 17 h:
Osud brněnské židovské komunity v době Protektorátu Čechy a Morava – vycházka s výkladem ***Táni Klementové.*** Trasa povede ulicemi, které různými způsoby připomínají válečné pronásledování a deportace brněnských občanů. Zájemci se seznámí s místy, jejichž spojení s brněnskou židovskou komunitou bylo holocaustem nenávratně přetrženo, a jsou proto dnes veřejnosti často neznámá. Sraz u základní školy v ulici Merhautova 37. *Poplatek za výklad 30 Kč*

čtvrtek 23. 6. v 18 h:
Přijetí vážných chorob z hlediska židovství – beseda se ***Zuzanou Peterovou*.** Tato psychoterapeutka je autorkou mnoha knih zabývajících se příběhy lidí s tíživým osudem. Ve svém vystoupení se pokusí odkrýt odpovědi na otázky: Co to znamená vážně onemocnět? Proč zrovna já? Jak přijmout ortel vážného onemocnění? Co na to judaismus? Jak žít dál a radovat se? *Vstupné 30 Kč*

čtvrtek 30. 6. v 17 h:
Horní synagoga v Mikulově: **I po nejhlučnější bouřce přichází tichý déšť…** Ve spolupráci s Regionálním muzeem v Mikulově zazní v prostorách mikulovské synagogy osobní vzpomínání pamětnice holocaustu paní ***Eriky Bezdíčkové***, které doplní zdramatizované ukázky z její knihy *Moje dlouhé mlčení*. Ty přednese herečka ***Kateřina Rakovčíková***, která vyprávění propojí loutkou holčičky Míny. *Vstupné 50 Kč*

Výstava v prostorách OVK Brno:
Celý červen můžete v sále OVK Brno zhlédnout výstavu fotografií **Genius loci moravských židovských hřbitovů.** Jejich autorka ***Helena Bretfeldová*** na ní představí fotografie židovských hřbitovů, o jejichž osudech bude vyprávět ve svém letošním cyklu přednášek *Domy věčnosti*. Výstava je přístupná ve dnech programových akcí a po předchozí telefonické domluvě. *Vstup volný*

Židovské muzeum v Praze srdečně zve na výstavu

Trosečníky v Šanghaji: Ghetto Hongkew očima uprchlíků a objektivem Arthura Rothsteina od 12. května 2016 do 11. září 2016

V dubnu 1946 pořídil přední americký fotožurnalista Arthur Rothstein dvaadvacet záběrů, na nichž zachytil životní podmínky židovských uprchlíků v čínské Šanghaji. Přestože Rothsteinova fotografická série vznikla až sedm měsíců po skončení války v Tichomoří na objednávku humanitární a podpůrné organizace Spojených národů UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation), je unikátním vizuálním svědectvím o záchraně dvou desítek tisíc středoevropských Židů v období šoa a druhé světové války. V pořadí již třetí výstava Židovského muzea v Praze věnovaná fenoménu uprchlictví a migrace si klade za cíl představit širší veřejnosti dosud nepříliš známou historii takzvaného šanghajského ghetta vnímanou nejen pohledem brilantního fotoreportéra, ale také prožitou zkušeností protagonistů příběhu. Jde o zkušenost československých Židů, kteří vedle Židů rakouských, německých, polských a maďarských našli v Šanghaji bezpečné útočiště v době, kdy, až na nepatrné výjimky, celý svět přijímání uprchlíků odmítal. Rothsteinovy snímky současně nabízejí jedinečný historický pohled na roli fotografa ve službách mezinárodních organizací a na význam reportážní fotografie v zónách konfliktů, humanitárních krizí a katastrof, v níž se styl čistého obrazového zpravodajství mísí s výrazovými prostředky sociální a humanistické fotografie i se strategiemi *public relations*.

Galerie Roberta Guttmanna, U Staré školy 1, Praha 1

JERUZALÉMSKÁ SYNAGOGA

večerní komentované prohlídky

Prohlídky se konají poslední čtvrtek v měsíci:

26. května, 30. června, 28. července, 25. srpna, 29. září od 19 h

Na úvod prohlídek se vždy rozezní unikátní varhany pod rukama varhaníka Václava Petera.

Vstupné: dospělí 80 Kč, děti do 6 let zdarma, děti 6–15 let a studenti 50 Kč

Jeruzalémská 7, Praha 1 – Nové Město

Sdružení SERPENS a Róbert Palúch si vás dovolují pozvat na výstavu

Róbert Palúch: POSLEDNÍ MOŽNOST

Dveře jsou nástrojem, který bezpečně odděluje, a zároveň propojuje prostory vnitřní a vnější, důvěrně známé i cizí. Jsou symbolem přechodu, spojnicí oddělených světů, zprostředkovatelem tajemství a proměny. Dveře odnikud nikam, dveře jako symbol, dveře jako hra.

Synagoga na Palmovce, Ludmilina 601/4, Praha 8 (u stanice metra B Palmovka). Výstava je otevřena do 1. 6. 2016, denně mimo neděle od 13 do 19 hodin.

1846–2016: 170 let od položení základního kamene k Nové synagoze v Libni

DNY JERUZALÉMA / DAYS OF JERUSALEM

25. – 29. května, Praha, Tiskárna na Vzduchu ve Stromovce

Gastronomie

Tandem excelentních šéfkuchařů, Izraelec Ilan Garousi a Palestinec Kamel Hashlomon, představí již počtvrté pražským gourmetům jeruzalémské speciality. Letos potěší i přátele vegetariánské, veganské a raw stravy. Milovníci dobrého jídla se dozví o hummusu, kobbe, lilku s tahinou a mnoha dalších lahůdkách z úst nejpovolanějších. Pořadatelé festivalu ve spolupráci s partnerskou Hate Free Zone připravili také nedělní brunch ve studiu Alta, kde se uskuteční také debaty na téma hoaxů ohledně košer a halal stravy pod vedením českého šéfkuchaře Huga Hromase.

Hudba

Dramaturgickým záměrem je nabídnout co nejvíce osobností ze scény, která je plná nečekaných spojení, od elektroniky a hip hopu přes punk, jazz až ke country či etnu. Výrazným lákadlem je uskupení Echo & Tito, které podpoří energické duo Malox. Zaujme jistě i mladá kapela Beta Zinq, rapper Muhammad Mughrabi nebo energické seskupení OSOG. Hlavní hvězdou letošního ročníku je ADI, vlastním jménem Adi Ulmanski, interpretka, která si svou pozici na světové scéně elektronické hudby upevňuje každým dnem silněji.

Design

Festival letos představí celou řadu mladých jeruzalémských šperkařů, kteří budou v kurátorském výběru prezentováni vedle mladých českých designérů z letenské Kuráže. Nový hit – 3D tištěné šperky, ale také subtilní zlaté přívěsky, náušnice ručně vyráběné ženami z Východního Jeruzaléma a mnoho dalšího budou k vidění a ke koupi v dialogu s tvorbou českých designérů, které vybrala Kuráž, obchod s lokálním designem z Letné. Kuráž v květnu slaví páté narozeniny a do oslav zahrnula také nastartování této mezinárodní spolupráce. *„Jeruzalémský design mě fascinuje dvojím způsobem: v některých věcech je opravdu jiný, výrobky, vzniklé ve spolupráci arabských a židovských žen za sebou mají silný příběh. Zároveň je ale až neuvěřitelně podobný tomu českému – má smysl pro humor a krásné řemeslné zpracování,“* říká Michala, zakladatelka Kuráže a dodává: *„Určitě přijďte tvorbu těchto dvou scén porovnat na vlastní oči.“*

A mnoho dalšího: zástupci jeruzalémské skateové komunity, filmové projekce, besedy, přednášky, dětský program

Vstup na celý festivalový program je zdarma. Více na www.daysofjerusalem.com

MACHOL Čechia 2016 – mezinárodní seminář izraelských lidových tanců

Využijte jedinečné příležitosti intenzivní výuky izraelských lidových tanců a neopakovatelné atmosféry. Seminář s profesionálními učiteli z Izraele se koná **od 10. do 14. 8. 2016 v Nymburku**, v případě dostatečného zájmu proběhne 9. 8. také přípravný kurz pro začátečníky v Praze. Bližší informace na www.besamim.cz, besamim@volny.cz, tel.: 603 852 917.

Židovská obec v Praze zve:

Káva o čtvrté

téma: „Ženy nám to řeknou“

19. 5. 2016: doc. Markéta Křížová, Ph.D.
Historička a etnoložka – iberoamerikanistka z FF UK. Vyvrátí mýty o severoamerických Indiánech, které do našich hlav zasel Karel May, i mylné představy o aztécké a mayské civilizaci.
Kavárna od 15 h, program od 15.30 h

2. 6. 2016: PhDr. Lenka Uličná, Ph.D.
Hebraistka & filoložka, kurátorka sbírky rukopisů Židovského muzea v Praze. Téma, se kterým se běžně nesetkáme: Staročeské glosy ve středověkých hebrejských rabínských spisech Sbírky rukopisů a záchrana nálezů z geníz v Českých zemích (včetně dataprojekce vybraných exponátů)
Kavárna od 14.30 h, program od 15.30 h

Připravil Honza Neubauer, jan@neub.ch, tel.: 602 364 682.
Pořad se koná za finanční podpory Magistrátu hl. města Prahy

klub Gešer – Židovská obec Praha, Maiselova 18, Praha 1
European Maccabi Games (židovská olympiáda)
výstava fotografií Lenky Hoffmannové
vernisáž ve čtvrtek 26. května ve 14 hodin
The European Maccabi Games (židovská olympiáda) se konala na přelomu července a srpna 2015 v Olympiaparku v Berlíně. Reportáž Lenky Hoffmannové jste si mohli přečíst v Maskilu č. 1/5776 (září 2015). Více fotografií z této akce bude od 26. května k vidění v klubu Gešer.

Věstník Maskil – registrace MK ČR č. E 14877
Vydává židovská kongregace Beji Simcha, přidružený člen Federace židovských obcí v ČR, Maiselova 4, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 61385735, tel.: 724 027 929, e-mail: redakce.maskil@maskil.cz. Maskil vychází měsíčně za laskavé podpory Ministerstva kultury ČR, Federace židovských obcí v ČR, Nadačního fondu obětem holocaustu a The Dutch Humanitarian Fund (JHF). Zájemci mohou přispět na vydávání věstníku libovolnou částkou na bankovní účet: 86-8959602070100 u Komerční banky, variabilní symbol: 88888 (5x8). Manipulační poplatek 10 Kč. Redakce: Kateřina Weberová, Ruth Weiniger. Redakční rada: Ivan Kohout, Hana Nenutilová, Pavel Šik. Ilustrace: Lucie Lomová. Korektury: Jitka Kroupová. Předtisková příprava a tisk: Trilabit Studio, s. r. o., Vodičkova 36, Praha 1. Uzávěrka tohoto čísla 2. 5. 2016. ***Uzávěrka příštího čísla 3. 6. 2016.***